

Συνοπτική Παρουσίαση Ελληνοτουρκικών Θεμάτων- Διεθνούς Δικαίου Θαλάσσης για τον απλά σκεπτόμενο και προβληματισμένο Έλληνα

«Την αλήθεια την «φτιάχνει» κανείς, ακριβώς, όπως φτιάχνει και το ψέμα».

Ποιητής, 1911-1996, Νόμπελ 1979, Οδυσσεάς Ελύτης

Εισαγωγή

Υπάρχει κανείς νοήμων πολίτης στη χώρα σήμερα, που δεν βλέπει την κλιμακούμενη και πολύπλευρη Τουρκική απειλή; Κάθε μέρα φέρνει συνεχώς και καινούργια πράγματα. Η Αγκυρα θορυβεί, με κάθε τρόπο, διαδίδει ψευδείς ειδήσεις και γελοιοποιεί το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, το οποίο ορισμένοι, τουλάχιστον, κυβερνώντες στην Ελλάδα υπολαμβάνουν ως υψηλή δήθεν στρατηγική από την οποία δεν πρέπει να παρεκκλίνει η Ελλάδα, ακόμα και όταν η Αγκυρα στέλνει συντεταγμένες στον ΟΗΕ για τη δήθεν Τουρκική ΑΟΖ έξω από την Κρήτη! ή αναγγέλλουν εξορύξεις δίπλα από την Ρόδο! και την Κάρπαθο! (*Διεθνής μεθοδολογία κοινωνικών καταχραστών με σύνδρομο φοβίας είναι η Πλύση εγκεφάλου ότι η προσφυγή στη Χάγη-σύντομα εφ' όλης της ύλης- είναι Μονόδρομος*).

Οι επεκτατικές προκλήσεις της Τουρκίας έχουν φέρει στο προσκήνιο της πολιτικής σκηνής έννοιες της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας UNCLOS (ΣΔΘ) καταδεικνύοντας τη σημασία για την προάσπιση της Εθνικής μας κυριαρχίας και των Εθνικών συμφερόντων. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας-ΣΔΘ-(United Nations Convention on the Law of the Sea) υπεγράφη το 1982 και αποτέλεσε τον καρπό της Τρίτης Συνδιάσκεψης, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Montego Bay της Τζαμάικα. Κάθε παράκτιο κράτος επιδιώκει να αξιοποιήσει τα όσα λέει η Σύμβαση Δικαίου της Θάλασσας (ΣΔΘ) προς όφελός του και ειδικότερα, επιδιώκει να επεκτείνει τη ζώνη κυριαρχίας και κυριαρχικών δικαιωμάτων του.

Για τον μη εξιδεικευμένο αναγνώστη θα γίνει μία απλοϊκή, συνοπτική παρουσίαση στα Ελληνοτουρκικά θέματα και στις σημαντικές έννοιες της ΣΔΘ (UNCLOS). Αποσκοπώντας σε μία, κατά το δυνατόν, αντικειμενική ενημέρωση θα εστιάσουμε στις περιπτώσεις οριοθέτησης θαλασσίων συνόρων μεταξύ κρατών και στις επιπτώσεις (ευνοϊκών ή μη) του Ελληνοτουρκικού πολιτικο-στρατιωτικού περιβάλλοντος.

Τη γνώση, την αλήθεια και τα πραγματικά δεδομένα οι κοινωνικοί καταχραστές, συνήθως, δυσκολεύονται να τα αντιμετωπίσουν...

Τι είναι η αιγιαλίτιδα ζώνη:

Η αιγιαλίτιδα ζώνη, γνωστή στην απλοϊκή της μορφή και ως **χωρικά ύδατα ή χωρική θάλασσα**, είναι μια θαλάσσια ζώνη που επεκτείνεται δίπλα ακριβώς από τις ακτές ενός κράτους και επεκτείνεται μέχρις 12 ν.μίλια. Περιλαμβάνει το νερό, τον βυθό, το υπέδαφος και τον υπερκείμενο εναέριο χώρο. **Στη ζώνη αυτή, το παράκτιο κράτος ασκεί πλήρη κυριαρχία.** Μοναδικός περιορισμός της κυριαρχίας είναι το δικαίωμα της αβλαβούς διελεύσεως, που μπορούν να ασκούν Πολεμικά πλοία τρίτων κρατών, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του κράτους.

Το 1936, η Ελλάδα επέκτεινε τα χωρικά ύδατα από τα 3 ν. μίλια στα 6 ν.μίλια από τη φυσική ακτογραμμή, σύμφωνα με δύο νομοθετήματα (Α.Ν. 230/1936 «περί καθορισμού αιγιαλίτιδος ζώνης της Ελλάδας» (ΦΕΚ Α' 450) και το άρθρο 139 του ΚΔΝΔ (Ν.Δ. 187/1973, ΦΕΚ Α' 261). Σε ορισμένες περιπτώσεις, το εύρος αυτό μπορεί να είναι μικρότερο από 6 ν.μιλίων σύμφωνα με την εφαρμογή του κανόνα της μέσης γραμμής ή συναφείς συμβατικές ρυθμίσεις (π.χ. όταν η απόσταση από ακτές άλλου κράτους είναι μικρότερη από το άθροισμα του εύρους των αντίστοιχων χωρικών υδάτων, η απόσταση αυτή μοιράζεται ανάμεσά τους. Ήτοι, στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου ισχύει ο εθιμικός κανόνας της μέσης γραμμής, ο οποίος είναι ενσωματωμένος στο άρθρο 15 της Σύμβασης των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Έτσι σήμερα, τα Ελληνικά χωρικά ύδατα καλύπτουν το 43,5% του Αιγαίου, τα τουρκικά χωρικά ύδατα καλύπτουν το 7,5% και τα διεθνή αντιπροσωπεύουν το 49%. **Στην ουσία, τα χωρικά ύδατα αποτελούν και τα θαλάσσια σύνορα του κράτους, είναι γνωστά και οριοθετημένα!!!**

Τι είναι Εθνικός Εναέριος Χώρος;

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο (άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης του Σικάγου του 1944 για την Πολιτική Αεροπορία), ο εθνικός εναέριος χώρος (**ΕΕΧ**) ενός κράτους είναι ο εναέριος χώρος που εκτείνεται πάνω από το χερσαίο έδαφός του και τα χωρικά του ύδατα (αιγιαλίτιδα ζώνη).

Το εύρος του καθορίστηκε με Προεδρικό Διάταγμα της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1931 στα 10 ν.μίλια «περί καθορισμού πλάτους χωρικών υδάτων, όσον αφορά τα ζητήματα της Αεροπορίας και Αστυνομίας αυτής» (ΦΕΚ Α' 325), σε συνδυασμό με τους νόμους 5017/1931, 230/1936 και 1815/1988).

Είναι γεγονός ότι η διαφορά μεταξύ του Εθνικού Εναερίου Χώρου και των χωρικών υδάτων της Ελλάδας αποτελεί παγκόσμια παραδοξότητα και καμία χώρα (με εξαίρεση τη Κύπρο) δεν αναγνωρίζει το δικαίωμα αυτό στη χώρα μας. Άλλωστε, δια της αποδοχής του νατοϊκού κανονισμού MC 66/1 το 1962, στην ουσία, η Ελλάδα έχει αποδεχθεί ότι ο εθνικός εναέριος χώρος για νατοϊκές λειτουργίες δεν είναι τα 10 ν.μίλια, αλλά μόνον τα 6 ν.μίλια. Για το λόγο αυτό, οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ δεν αναγνωρίζουν ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα στο χώρο μεταξύ 6-10 ν.μιλίων κατά τη διάρκεια των ασκήσεων.

Τι είναι Συνορεύουσα Ζώνη;

Η Συνορεύουσα Ζώνη εκτείνεται 12 ν.μίλια μετά την αιγιαλίτιδα ζώνη (άρθρο 33 της ΣΔΘ 1982). Το εσωτερικό όριο ταυτίζεται με το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας, ενώ το εξωτερικό όριό της εκτείνεται μέχρι 24 ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης και συμπίπτει με μέρος της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), χωρίς να επηρεάζεται το καθεστώς της τελευταίας. Ένα παράκτιο κράτος μπορεί να διενεργεί ελέγχους για «αποτροπή παραβιάσεων τελωνειακών, φορολογικών και υγειονομικών νόμων και κανονισμών κ.λ.π.

Τι είναι κλειστοί κόλποι και γραμμές βάσεως;

Η δυνατότητα να «κλείσουν» οι κόλποι προβλέπεται στο Άρθρο 10 της ΣΔΘ (UNCLOS), όπου στις περιπτώσεις που η απόσταση μεταξύ των σημείων κατώτατης ρηχίας των άκρων της φυσικής εισόδου ενός κόλπου υπερβαίνει τα 24 ναυτικά μίλια, μπορεί να χαραχθεί ευθεία γραμμή βάσεως 24 ν.μιλίων στο εσωτερικό του κόλπου, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να περικλείει την μέγιστη υδάτινη έκταση η οποία είναι δυνατόν να περικλείεται από γραμμή τέτοιου μήκους. Τα δε ύδατα στο εσωτερικό της γραμμής αυτής θεωρούνται εσωτερικά ύδατα, με άλλα λόγια, εξομοιώνονται με χερσαίο έδαφος (με απλά λόγια είναι «επιχωμάτωση»). Οι κόλποι της Λακωνίας, Μεσσηνίας, μεγάλο ποσοστό του Θερμαϊκού κ.λ.π., με απλά λόγια, θεωρούνται εσωτερικά ύδατα, δηλαδή, έχουμε ανάλογη αύξηση της αιγιαλίτιδας ζώνης με τα αντίστοιχα οικονομικά και όχι μόνο οφέλη. Οι παραπάνω διατάξεις δεν εφαρμόζονται στους λεγόμενους «ιστορικούς» κόλπους (π.χ. κόλπος Σύρτης) ή στις περιπτώσεις που εφαρμόζεται το σύστημα των ευθειών γραμμών βάσεως της παρακάτω παραγράφου.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της ΣΔΘ «Ευθείες γραμμές βάσεως» είναι «περιοχές όπου η ακτογραμμή παρουσιάζει βαθιές κοιλώσεις και οδοντώσεις, ή υπάρχει κατά μήκος της και σε άμεση γειτνίαση με αυτή, συστάδα νησιών. Τότε η μέθοδος των ευθειών γραμμών που συνδέουν κατάλληλα σημεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την χάραξη της γραμμής βάσεως από την οποία μετρίεται (αρχή μετρήσεως) το εύρος της χωρικής θάλασσας. Με απλά λόγια, ο θαλάσσιος χώρος μεταξύ Ευβοίας-Σκύρου, Κυθήρων-Πελοποννήσου, κόλπος Θερμαϊκού κ.λ.π. θεωρούνται εσωτερικά ύδατα («επιχωμάτωση») με αποτέλεσμα να έχουμε την ανάλογη αύξηση της αιγιαλίτιδας ζώνης.

Σημειωτέον, η Τουρκία υιοθέτησε τις ευθείες γραμμές βάσεως με το Νόμο υπ' αριθ. 476 (15-5-1964). Ωστόσο, ο νόμος εκείνος ανακλήθηκε με την Πράξη υπ' αριθ. 2674 του Υπουργικού Συμβουλίου στις 20-5-1982 και η Τουρκία επέστρεψε στη φυσική ακτογραμμή.

Τι είναι Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη;

Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (Exclusive Economic Zone: **EEZ-AOZ**) εκτείνεται ως και 200 ν.μίλια πέρα από τις γραμμές βάσης υπό την προϋπόθεση ότι οποιοδήποτε γειτονικό κράτος απέχει περισσότερο από 400 ν.μίλια. Όταν η απόσταση μεταξύ των κρατών είναι μικρότερη των 400ν.μιλίων (Ελληνικές θάλασσες-Ανατολική

Μεσόγειος), τότε το βασικό κριτήριο οριοθέτησης της ΑΟΖ είναι η μέση γραμμή (πλην ειδικών περιστάσεων). **Το παράκτιο κράτος, εντός της ΑΟΖ του, έχει κυριαρχικά δικαιώματα** για εξερεύνηση, εκμετάλλευση, αλλά και συντήρηση – διαχείριση των φυσικών πόρων (ζώντων ή μη) που βρίσκονται στο βυθό, τα υπερκείμενα ύδατα αυτού και το υπέδαφος. Κυριαρχικά δικαιώματα (και όχι κυριαρχία) έχει και όσον αφορά δραστηριότητες σχετικά με την οικονομική εξερεύνηση και εκμετάλλευση της εν λόγω ζώνης (π.χ. παραγωγή αιολικής ή κυματικής ενέργειας κ.λ.π.). **Υπό την ευρεία έννοια, για τους αδαείς, αποτελούν τα θαλάσσια σύνορα του παράκτιου κράτους, για τα κυρίαρχα κράτη.**

Τι είναι Αβλαβής διέλευση-Πλους διέλευσης ή Ελεύθερη διέλευση:

Φαινομενικά η κυριαρχία του κράτους στη χωρική του θάλασσα εξομοιώνεται με εκείνη του εδάφους του. **Όμως η κυριαρχία αυτή περιορίζεται από τον θεσμό της αβλαβούς διέλευσης (innocent passage)**, ο οποίος εφαρμόζεται σαν εθιμικός κανόνας του διεθνούς δικαίου (διατυπώθηκε το 1949 από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης μετά τα επεισόδια του 1946 στο Στενό της Κέρκυρας).

Η **αβλαβής διέλευση** (innocent passage) είναι ένας κανόνας του Δικαίου της Θάλασσας (**όχι πλους διέλευσης**), ο οποίος επιτρέπει σε ένα σκάφος να διέλθει από τα χωρικά ύδατα ενός ξένου κράτους υπό ορισμένους περιορισμούς ως εξής: «Η διέλευση είναι αβλαβής, εφόσον δεν παραβιάζει την ειρήνη, την ομαλή λειτουργία ή την ασφάλεια του παράκτιου κράτους. Η διέλευση θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή και τους λοιπούς κανόνες του Διεθνούς Δικαίου».

Τα ξένα πλοία (εμπορικά ή πολεμικά) ασκώντας το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης, δικαιούνται να εισέρχονται στα χωρικά ύδατα ενός κράτους **χωρίς να ειδοποιούν και χωρίς να ζητούν τη συγκατάθεση του κράτους αυτού (διεθνής εθιμικός κανόνας) εν αντιθέσει με τις υπερπτήσεις των πολιτικών αεροσκαφών για τα οποία ισχύουν ειδικές διατάξεις. Δεν υπάρχει δικαίωμα αβλαβούς διέλευσης για τα πολεμικά αεροσκάφη.**

Η διέλευση ενός ξένου πλοίου θεωρείται ότι **δεν είναι αβλαβής** (πολλάκις συνέβη τα τελευταία 40 χρόνια), εάν αυτό ασχολείται με οποιαδήποτε από τις παρακάτω δραστηριότητες:

- (α) οποιαδήποτε πράξη απειλής ή χρήσης βίας κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας, ή της πολιτικής ανεξαρτησίας του παρακτίου κράτους ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο παραβίαση των αρχών του Διεθνούς Δικαίου, που είναι ενσωματωμένες στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
- (β) οποιαδήποτε άσκηση ή εξάσκηση με όπλα οποιοδήποτε είδους-(π.χ. συναγερμός, μη σταθερή πορεία-ταχύτητα, εκτέλεση πυρών κ.λ.π.).
- (γ) οποιαδήποτε πράξη που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών επιζήμιων για την άμυνα ή την ασφάλεια του παρακτίου κράτους.
- (δ) οποιαδήποτε πράξη προπαγάνδας που αποσκοπεί στο να επηρεάσει την άμυνα ή την ασφάλεια του παρακτίου κράτους.
- (ε) οποιαδήποτε απογείωση, προσγείωση ή φόρτωση σε πλοίο οποιουδήποτε αεροσκάφους.
- (στ) οποιαδήποτε εκτόξευση, εκφόρτωση ή φόρτωση σε πλοίο οποιασδήποτε στρατιωτικής συσκευής.
- (ζ) οποιαδήποτε φόρτωση ή εκφόρτωση οποιουδήποτε εμπορεύματος, νομίσματος ή προσώπου, κατά παράβαση των τελωνειακών, φορολογικών, μεταναστευτικών ή υγειονομικών νόμων και κανονισμών του παρακτίου κράτους.
- (η) οποιαδήποτε εκ προθέσεως πράξη, που προκαλεί σοβαρή ρύπανση κατά παράβαση της Σύμβασης.
- (θ) οποιαδήποτε αλιευτική δραστηριότητα.
- (ι) οποιαδήποτε ανάληψη δραστηριοτήτων έρευνας και επισκόπησης.
- (ια) οποιαδήποτε ενέργεια που αποσκοπεί στην παρεμβολή σε οποιαδήποτε συστήματα επικοινωνιών ή οποιοσδήποτε άλλες διευκολύνσεις ή εγκαταστάσεις παρακτίου κράτους και
- (ιβ) οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα που δεν έχει άμεση σχέση με τη διέλευση.

Η νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) εισάγει για πρώτη φορά το νέο θεσμό του «πλου διέλευσης» ή «ελεύθερη διέλευση» (transit passage), η οποία δεν πρέπει να μπερδεύεται με την αβλαβή διέλευση.

Το καθεστώς του «πλου διέλευσης» (transit passage) εφαρμόζεται στα στενά διεθνούς ναυσιπλοΐας μεταξύ ενός τμήματος ανοικτής θάλασσας ή αποκλειστικής οικονομικής ζώνης και ενός άλλου τμήματος ανοικτής θάλασσας ή αποκλειστικής οικονομικής ζώνης *με εξαίρεση το στενό που σχηματίζεται μεταξύ ηπειρωτικού εδάφους και νήσου του ίδιου κράτους*, εφόσον από την άλλη μεριά της νήσου υπάρχει δυνατότητα πλου μέσα από ανοικτή θάλασσα ή αποκλειστική οικονομική ζώνη, παρόμοιας καταλληλότητας ως προς τα ναυτιλιακά και υδρογραφικά χαρακτηριστικά. (Βασικό παράδειγμα πλου διέλευσης στενών δίδεται στο παρακάτω χάρτη με μπλε χρώμα)

«Πλους διέλευσης» ή «ελεύθερης διέλευσης» σημαίνει ελεύθερη ναυσιπλοΐα και υπέρπτηση με μοναδικό σκοπό το συνεχή και ταχύ διάπλου του στενού, χωρίς να αποκλείεται πρόσβαση ή αναχώρηση ή επιστροφή από τις ακτές ενός παράκτιου (στο στενό) κράτους, με την επιφύλαξη βέβαια των όρων εισόδου σ' αυτό το κράτος. Το καθεστώς αυτό επιτρέπει την εν καταδύσει διέλευση των υποβρυχίων.

Τα Πλοία και αεροσκάφη, όταν ασκούν το δικαίωμα πλου διέλευσης, οφείλουν να διέρχονται από το στενό χωρίς καθυστέρηση, να απέχουν από κάθε απειλή ή χρήση βίας εναντίον της κυριαρχίας της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας των παράκτιων στα στενά κρατών, να μην εκτελούν θαλάσσιες επιστημονικές έρευνες και υδρογραφικές εργασίες χωρίς την προηγούμενη άδεια των παρακτίων στα στενά κρατών, να συμμορφώνονται με τους νόμους και κανονισμούς των παράκτιων στα στενά κρατών που έχουν σχέση με την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, τη ρύθμιση της θαλάσσιας κυκλοφορίας, την αποφυγή τον έλεγχο και τη μείωση της ρύπανσης, την παρεμπόδιση της αλιείας και τη φόρτωση ή εκφόρτωση εμπορευμάτων, χρημάτων ή προσώπων κατά παράβαση των τελωνειακών, δημοσιονομικών, μεταναστευτικών ή υγειονομικών νόμων και κανονισμών των παράκτιων στα στενά κρατών κ.λ.π.

Με την υπογραφή της Σύμβασης Δικαίου Θαλάσσης-ΣΔΘ (1982), επειδή οι ρυθμίσεις εκτιμήθηκαν μη ευνοϊκές, **η Ελλάδα κατέθεσε μονομερώς ερμηνευτική δήλωση** ότι «αντιλαμβάνεται πως το οικείο παράκτιο κράτος έχει την ευθύνη να προσδιορίζει τον ή τους διαδρόμους εκείνους, μέσα από αυτά τα εναλλακτικά στενά απ' όπου τα πλοία και τα αεροσκάφη τρίτων κρατών θα μπορούν να διακινούνται με καθεστώς transit passage...» Αν και η Τουρκία στις 15 Νοεμβρίου 1982 κατήγγειλε εγγράφως την ερμηνευτική δήλωση, εν τούτοις δεν μπορεί να έχει καμία έννομη συνέπεια, αφού η Τουρκία δεν είναι Μέρος στη νέα Σύμβαση (ΣΔΘ).

Όπως και για την επέκταση της χωρικής θάλασσας, το δεύτερο άρθρο του κυρωτικού Νόμου παρέχει εξουσιοδότηση για προσδιορισμό των διαδρόμων με προεδρικά διατάγματα. **Παρ' όλα αυτά καμιά ενέργεια δεν έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα.**

Τι είναι Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα (γνωστή ως Υφαλοκρηπίδα);

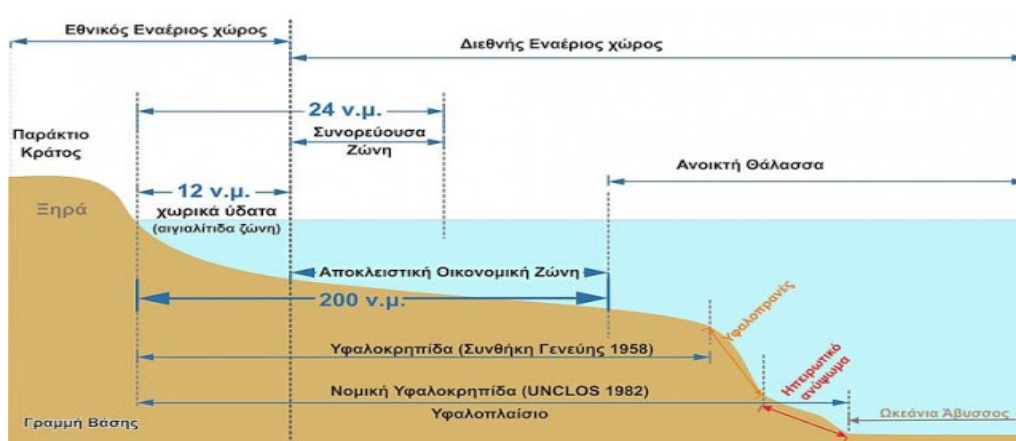
Ο βυθός και το υπέδαφος ενός παράκτιου κράτους αποτελούν την Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα του (Continental Shelf: CS - HY), η οποία ουσιαστικά είναι η προέκταση του εδάφους του κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η γεωλογική υφαλοκρηπίδα δεν ταυτίζεται με τη νομική, με τη δεύτερη να εκτείνεται έως τα 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης (Υπολογισμός ως άρθρο 76.4 ΣΔΘ). Παρότι η μορφολογία του βυθού είναι σημαντική, οι αποστάσεις για τον υπολογισμό των θαλάσσιων ζωνών μετρούνται στην επιφάνεια του νερού.

Τα δικαιώματα αυτά (HY) υφίστανται ανεξαρτήτως χρήσης ή οποιασδήποτε διακήρυξης και είναι αποκλειστικά, επομένως, ακόμα και αν το παράκτιο κράτος δεν κάνει χρήση, κανένας άλλος δρων δεν μπορεί να τα εκμεταλλευτεί χωρίς τη ρητή συναίνεσή του (Για την Ανατολική Μεσόγειο αυτό ισχύει θεωρητικά, διότι πρακτικά η Τουρκία πράττει το αντίθετο).

Σημειώνεται ότι η νομική υφαλοκρηπίδα μπορεί, ωστόσο, υπό προϋποθέσεις να φτάσει τα 350 ν.μίλια από τις γραμμές βάσης ή τα 100 ν.μίλια από το ισοβαθές των 2.500 μέτρων. Για να μπορέσει ένα κράτος να αποκτήσει αυτά τα επιπλέον 150 ν.μίλια Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας (ΗΥ) θα πρέπει να υποβάλει αίτηση στην Επιτροπή για τα Όρια της ΗΥ (Commission on the Limits of the Continental Shelf, CLCS), στην οποία θα περιλαμβάνει σχετική τεκμηρίωση βάσει έρευνας (θα πρέπει να αποδείξει ότι η διεκδικούμενη έκταση αποτελεί πράγματι προέκταση του εδάφους του, τακτική που ακολουθεί και προσπαθεί να τεκμηριώσει η Τουρκία).

Η υφαλοκρηπίδα θα μπορούσε να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές σαν «υποσύνολο» της ΑΟΖ, όμως αν και ο βυθός και το υπέδαφος περιλαμβάνονται και στις δύο ζώνες, για την εκμετάλλευσή τους το Διεθνές Δίκαιο παραπέμπει στις διατάξεις που αφορούν την υφαλοκρηπίδα. Συνεπώς αν και η υφαλοκρηπίδα φαίνεται σαν μέρος της ΑΟΖ διατηρεί την αυτοτελείά της σε ό,τι αφορά την εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων, για αυτό απαιτείται οριοθέτηση και των δύο αυτών θαλάσσιων ζωνών.

Για να γίνουν οι παραπάνω έννοιες οπτικά και εύκολα αντιληπτές παρατίθεται το παρακάτω σχεδιάγραμμα:

Δίκαιο Θάλασσας-Ισχύουσα Νομοθεσία και Διεθνής Νομολογία

Σύμφωνα με το άρθρο 74(1) της ΣΔΘ, η οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ κρατών με παρακείμενες ή αντικείμενες ακτές, **ρυθμίζεται κατόπιν συμφωνίας**, με στόχο να επιτευχθεί μια «δίκαιη/επιεικής λύση» (equitable solution/result). Στην περίπτωση που **δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί συμφωνία**, τα ενδιαφερόμενα μέρη **πρέπει να καταφύγουν σε συμβιβασμό** για τη διευθέτηση της διαφοράς (Άρθρο 74(2) ΣΔΘ).

Η διεθνής νομολογία, ως δευτερεύουσα πηγή δικαίου, «συμπληρώνει» τα κενά της ΣΔΘ (1982) σχετικά με την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών. Η **αμφιλεγόμενη δημιουργική ασάφεια (σιωπή) της Σύμβασης Δικαίου Θαλάσσης (ΣΔΘ) έχει καλυφθεί προοδευτικά από τη νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου Χάγης-ΔΔΧ (IJC) και, πιο πρόσφατα, του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας-ΔΔΔΘ που εδρεύει στο Αμβούργο (International Tribunal of the Law Of the Sea: ITLOS), τα οποία έχουν καθιερώσει ορισμένες «εφαρμοσμένες» αρχές. Τα Δικαστήρια έχουν, έτσι, καθορίσει την έννοια της «ίσης απόστασης/ ειδικών περιστάσεων» (equidistance/special circumstances) για την οριοθέτηση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης, καθώς και των «δικαιων αρχών ή ευθυδικίας/ σχετικών περιστάσεων» (equitable principles or equity/ relevant circumstances) για την ΗΥ και την ΑΟΖ. Όμως, ακόμα και η εφαρμοσίμη αρχή της ευθυδικίας (για να απλοποιηθούν οι διαδικασίες), αρχικώς περιλαμβάνει τη χάραξη μιας προσωρινής μέσης γραμμής προκειμένου εν συνεχεία να ελεγχθεί περαιτέρω (ειδικές περιστάσεις), ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι δίκαιο.**

Άρα, παρά την άποψη ότι γραμμή ίσης απόστασης θα πρέπει να αποτελεί το σημείο εκκίνησης, δεν συνεπάγεται απαραίτητα ότι η οριοθέτηση θα ολοκληρωθεί βάσει αυτής, αφού μπορεί να τροποποιηθεί για να ληφθούν υπόψη ορισμένοι άλλοι παράγοντες (για εξαγωγή του δικαίου αποτελέσματος).

Το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας δεν είναι δικαιοσύνη, είναι ένα δίκαιο διεθνούς τάξης...

Το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, ήτοι η Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας (ΣΔΘ) και το εθνικό δίκαιο, το οποίο βασίζεται στη διεθνή δικαιοπραξία, **δίνει στα νησιά το δικαίωμα να ασκήσουν πλήρη δικαιοδοσία στην Υφαλοκρηπίδα και την ΑΟΖ, ενώ ορίζει επιπλέον ότι μεταξύ των δύο χωρών θα πρέπει να καθορίζονται, τουλάχιστον σε αρχικό στάδιο, με βάση την αρχή της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης (equidistance).** Η ΣΔΘ, θέτει περιορισμούς στην εφαρμογή του προαναφερθέντος κανόνα μόνο σε νησιά μη αξιοσημείωτου μεγέθους (χωρίς αυτό όμως να προσδιορίζεται ακριβώς ποσοτικά), ήτοι μικρές ακατοίκητες νησίδες και βράχια. Παρόλα αυτά, το Συμβατικό Δίκαιο της θάλασσας έχει διατηρήσει ένα ορισμένο βαθμό σιωπής, σε ό,τι αφορά τις μεθόδους οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών.

Πέραν της διαφορετικής έκτασης των δύο εννοιών (σ.σ. ΑΟΖ έως 200 ναυτικά μίλια – υφαλοκρηπίδα έως 350 ναυτικά μίλια), οι διαφορές συνίστανται και σε ζητήματα κυριαρχίας. Ενδεικτικά, η υφαλοκρηπίδα είναι μόνο ο βυθός και το θαλάσσιο υπέδαφος, ενώ η ΑΟΖ περιλαμβάνει και το τμήμα της θάλασσας έως την επιφάνεια του νερού. Επίσης, **η υφαλοκρηπίδα υπάρχει a-priori, χωρίς να χρειάζεται το εκάστοτε κράτος να προχωρήσει στην ανακήρυξή της (τα όριά της θα πρέπει να συμφωνηθούν). Αντίθετα, η ΑΟΖ υφίσταται μόνον εφόσον το εκάστοτε κράτος προχωρήσει στη ανακήρυξή της, βάσει των διεθνών κανόνων και της σύμφωνης γνώμης των γειτονικών κρατών (όσον αφορά τα όρια).**

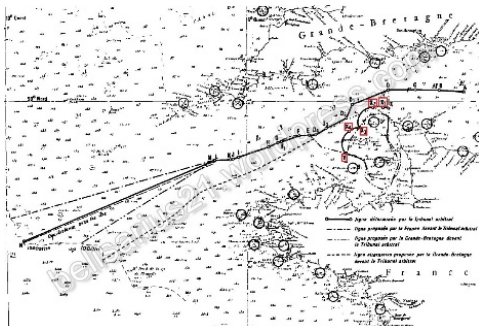
Λαμβάνοντας υπόψη πολλές ειδικές περιστάσεις των Διεθνών Δικαστηρίων, ενδεικτικά, παρουσιάζονται ορισμένες (από τις πολλές) που έχουν ενδιαφέρον για την Ανατολική Μεσόγειο και θα πρέπει να μελετηθούν ενδελεχώς, όπως και οι άλλες, από τους αρμοδίους λειτουργούς και επαΐοντες (για να πάρουν την σωστή απόφαση). Αρκετές αποφάσεις σχετικά με αμφιλεγόμενες υποθέσεις επισημαίνουν χρήσιμες οδηγίες για την οριοθέτηση των θαλασσιών χώρων.

Η απόφαση του Φεβρουαρίου 1969 (Δανία, Ολλανδία και η τότε Δυτική Γερμανία), σε σχέση με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας αφενός μεταξύ των δύο πρώτων χωρών, οι οποίες είχαν ήδη επικυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 και αφετέρου της τρίτης (τέως ΟΔΓ), η οποία δεν την είχε επικυρώσει. Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης-ΔΔΧ (ΙJC), σχετικά με την υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας, υπογραμμίζει το δικαίωμα του καθενός κράτους να επωφελείται από ολόκληρη την υφαλοκρηπίδα που «αντιπροσωπεύει τη φυσική επέκταση του εδάφους του κάτω από τη θάλασσα». Έχει, επίσης, διευκρινίσει ότι πρέπει να υπάρχει εύλογη σχέση μεταξύ της έκτασης των ζωνών που ανήκουν σε κάθε κράτος και του μήκους της ακτογραμμής του **(κριτήριο αναλογικότητας)**. Παρόλα ταύτα το ΔΔΧ (ΙJC) έκρινε ότι «δεν έχει ποτέ αμφισβητηθεί ότι η μέθοδος οριοθέτησης της ίσης απόστασης είναι μία πολύ βολική μέθοδος» και ότι «θα ήταν πιθανώς αληθές να ειπωθεί ότι καμία άλλη μέθοδος οριοθέτησης δεν επιδεικνύει τον ίδιο συνδυασμό πρακτικής ευκολίας και βεβαιότητα εφαρμογής». Παρατίθεται ένα **χαρακτηριστικό απόσπασμα αποφάσεως** «Είναι απαραίτητο να εξετάσει κανείς στενά τη γεωγραφική διαμόρφωση της ακτογραμμής των χωρών... διότι το έδαφος είναι η νομική πηγή ισχύος, η οποία μπορεί να ασκηθεί πάνω σε εδαφικές εκτάσεις προς τη θάλασσα (και έτσι) θα πρέπει πρώτα να καθοριστεί με σαφήνεια ποια είναι εκείνα τα χαρακτηριστικά τα οποία στην πραγματικότητα συνιστούν τέτοιες εκτάσεις».

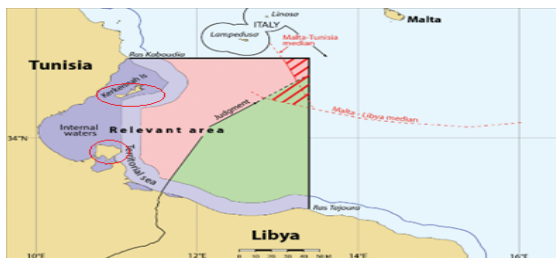
Η απόφαση αυτή επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τις εργασίες της Γ' Δυτλωματικής Διάσκεψης κατά την κατάρτιση της Σύμβασης για το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) του 1982.

Η απόφαση του Ιουνίου 1977 (Γαλλία και Μ. Βρετανία), σχετικά με την υφαλοκρηπίδα του στενού της Μάγχης και των αγγλονορμανδικών νησιών ή Channel Islands (6 κύρια νησιά και τα υπόλοιπα νησίδες και βραχονησίδες που έχουν έκταση 195 τ. χλμ. και πληθυσμό περί τους 170.000 κατοίκους) που τελούν υπό την επικυριαρχία της Μ. Βρετανίας, αλλά βρίσκονται μέσα στον Κόλπο Granville της Γαλλίας. Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΙJC) αντιμετώπισε τις βρετανικές και γαλλικές ακτές ως μία περίπτωση «ευρείας γεωγραφικής αναλογίας», την οποία διαταράσσει η παρουσία των αγγλονορμανδικών νησιών. Αυτό ακριβώς το στοιχείο, επέστρεψε τη χάραξη μιας μέσης γραμμής μεταξύ των «ηπειρωτικών» ακτών των δύο κρατών (mid-Channel median Line) και στη συνέχεια την υιοθέτηση μιας ειδικής λύσης, αυτή του «θύλακα» υφαλοκρηπίδας για τα νησιά. Με απλά λόγια, τα νησιά έχουν αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μίλια και είναι ενσωματωμένα στην γαλλική υφαλοκρηπίδα. Με έντονο μαύρο χρώμα διακρίνεται η οριοθετική γραμμή μεταξύ των υφαλοκρηπίδων των δύο χωρών και νότια αυτής ο θύλακος υφαλοκρηπίδας των νησιών της Μάγχης (Channel Islands) που σχηματίζεται από τα σημεία Χ-Χ1-Χ2-Χ3-Χ4-Υ (νότια και νοτιοδυτικά προέκυπτε ζήτημα καθορισμού του ορίου των χωρικών υδάτων μεταξύ των νησιών και της γαλλικής ακτής, το οποίο ήταν εκτός αρμοδιότητας του Δικαστηρίου στη συγκεκριμένη υπόθεση). Αντιθέτως, όσον αφορά ειδικά στα νησιά Scilly στο νοτιοδυτικό άκρο της Μ. Βρετανίας (έκτασης 16.3 τ. χλμ. και 2153 κατοίκων), επικράτησε η αποκαλούμενη μέθοδος της «διχοτόμου γωνίας», Πηγή: <http://www.icj-cij.org>.

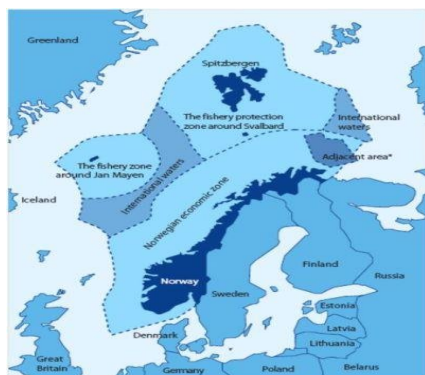

Η απόφαση του Ιουνίου 1985 (Λιβύης-Μάλτας), σχετικά με την υφαλοκρηπίδα των δύο κρατών, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ-ΙJC), εφάρμοσε το «δικαίο» κριτήριο της «αναλογικότητας» (proportionality criterion), σύμφωνα με το οποίο, υπάρχει συνεκτίμηση του παράγοντα «έκταση των ακτών των αντιστοιχων κρατών (length of relevant coasts), στην προς οριοθέτηση περιοχή, σε σχέση με τις αποδιδόμενες εκτάσεις (relevant areas) στο κάθε κράτος». Είχε προηγηθεί η απόφαση του ΔΔΧ (24/2/1982), για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Λιβύης και Τυνησίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν δίκαιος ο αποκλεισμός της Jerba ή Jarbah και των νησίδων Kerkennah (θέση Λιβύης) κατά τους υπολογισμούς της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, γιατί η πρώτη δεν αλλοίωνε τη γενική κατεύθυνση της ακτής, ενώ η δεύτερη αποτελούσαν «σημαντικό γεγονός». Ωστόσο, δεν δέχθηκε τη σύνδεση των νησίδων Kerkennah με ευθεία γραμμή, με τις κοντινές τους τυνησιακές ακτές (θέση Τυνησίας), αλλά τελικά μετατόπισε την οριοθετική γραμμή προς τα δυτικά, σε όφελος της Λιβύης και μάλιστα υπέδειξε ενδεικτική οριοθετική γραμμή. Σημειωτέον, η Λιβύη δεν έχει υπογράψει την ΣΔΘ (1982).

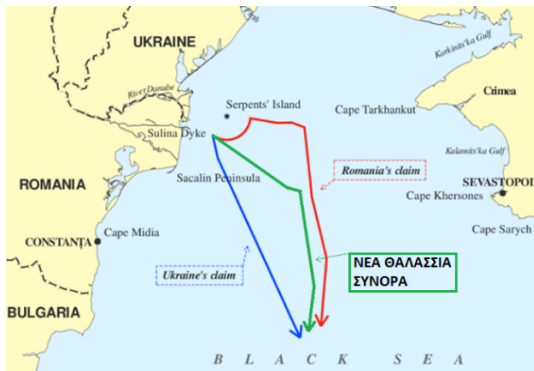
Η απόφαση του Ιουνίου 1993 (Δανία [Γροιλανδία]-Νορβηγία), ξεκίνησε **μονομερώς** από τη Δανία σχετικά με τη θαλάσσια οριοθέτηση μεταξύ της Γροιλανδίας και του νορβηγικού νησιού Jan Mayen, με έκταση 373τ.μ., που απέχει 360 ν.μίλια από την Ισλανδία, 250 από τη Γροιλανδία και 550 ν.μίλια από τη Νορβηγία (Δεν κατοικείται μόνιμα, αλλά διαμένουν προσωρινά 20-25 άτομα για ανάγκες ραδιοφωνικού-μετεωρολογικού σταθμού). Υπόψη η ΑΟΖ γύρω από τον Jan Mayen υποστηρίζει μια σημαντική αλιεία. Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ-ΙJC), διευκρίνισε ότι μια ουσιαστική δυσαναλογία μεταξύ του μήκους της ακτής και της επιμερισμένης θαλάσσιας επιφάνειας δικαιολογεί τη διόρθωση της μεθόδου ίσης απόστασης (equidistance method). Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ-ΙJC), αναγνώρισε στην εν λόγω νήσο πλήρη δικαιώματα θαλασσίων ζωνών, αναφέροντας ότι το να δοθεί μειωμένη επήρεια στο νησί αυτό, με αντίστοιχη πλήρη επήρεια στην απέναντι ακτή της Γροιλανδίας, θα ήταν αντίθετο όχι μόνο με το εθνικό δίκαιο που αναγνωρίζει θαλάσσιες ζώνες στα νησιά έως 200νμ από τις γραμμές βάσης, αλλά και αντίθετο στις απαιτήσεις της ευθυδικίας (equity). Έκρινε ότι ούτε το μέγεθος του νησιού ούτε ο περιορισμένος πληθυσμός του ούτε και άλλα κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια αποτελούσαν παράγοντες σχετικούς με την οριοθέτηση. Επίσης, άκρως ενδιαφέρον για την Ελλάδα (και όχι μόνο), έχει και η φιλοσοφία της συμφωνίας του 1981 μεταξύ Νορβηγίας και Ισλανδίας, που αφορά θέματα Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ

Πηγή: United Nations, publication M-918 | 2017.

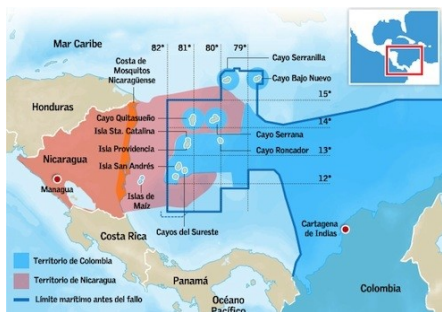

Η απόφαση του Φεβρουαρίου 2009 (Ρουμανία και Ουκρανία), απόφαση ιδιαίτερα χαρακτηριστική, ειδικά το τμήμα της που αφορά στο ουκρανικό Νησί των Φιδιών (Serpents' Island). Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ-ΙJC), εφαρμόζοντας τη διαδικασία τριών σταδίων, έκρινε από το πρώτο στάδιο πως το Νησί των Φιδιών δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη όσον αφορά την επιλογή σημείων βάσης μέσω των οποίων θα σχεδιαζόταν η προσωρινή γραμμή οριοθέτησης. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 149 της απόφασης του ΔΔΧ αναφέρεται: Αξία της απόφασης έγκειται στην ύπαρξη της μικρής Ουκρανικής Νήσου «Serpent» («Φίδι»), η οποία βρίσκεται σε απόσταση 30 με 40νμ από τα Ουκρανο-Ρουμανικά σύνορα. Η νήσος Serpent έχει έκταση μόλις 0,17 τετραγωνικά χιλιόμετρα (662 μέτρα μήκος και 440 μέτρα πλάτος) κατοικήθηκε για πρώτη φορά το 2004 με 100 κατοίκους. Επιπλέον βρίσκεται αποκομμένο από τον ηπειρωτικό ή νησιωτικό κορμό της υπόλοιπης χώρας. Το ΔΔΧ δεν προέβη στο νομικό χαρακτηρισμό του μικρού νησιού ως «νησί» ή «βράχος» (στην πρώτη περίπτωση (νησί) το Serpent θα είχε πλήρη δικαιώματα για όλες τις θαλάσσιες ζώνες που προβλέπει η ΣΔΘ (UNCLOS), ενώ στη δεύτερη (βράχος) θα είχε δικαίωμα μόνο για αιγιαλίτιδα ζώνη). Στην απόφασή του, το Διεθνές Δικαστήριο (ΔΔΧ-ΙJC) δεν το

χαρκτήρισε ως κάτι από τα παραπάνω, εντούτοις του αναγνώρισε μόνο τα δικαιώματα ενός βράχου, δηλαδή, τα χωρικά ύδατα.

Η απόφαση του Νοεμβρίου 2012 (Κολομβίας και Νικαράγουα), απόφαση που αφορούσε στην ταυτόχρονη οριοθέτηση ΑΟΖ και υφαλοκρητίδας των δύο κρατών (κατόπιν προσφυγής της Νικαράγουα). Το ΔΔΧ, ως συνήθως, καθόρισε πρώτα την ΑΟΖ και την υφαλοκρητίδα των δυο κρατών με βάση τη μέθοδο της «μέσης γραμμής» και μετά την επανακαθόρισε με βάση τη γνωστή άποψή του περί «επιείκειας και ειδικών περιστάσεων» (equity and special circumstances), δίνοντας στη Νικαράγουα μεγαλύτερη ΑΟΖ και υφαλοκρητίδα σε σύγκριση με την έκταση που θα έπαιρνε με βάση τη «μέση γραμμή». Το ΔΔΧ αποφάσισε ότι η Κολομβία, και όχι η Νικαράγουα, έχει πλήρη κυριαρχικά δικαιώματα στις νησίδες Alburquerque, Este Dudeste, Roncador, Serrana, Quiatasueno, Serranilla και Bajonuevo (Αυτά τα νησάκια απέχουν 775 χλμ. από την ακτή της Κολομβίας και 230 χλμ. από την ακτή της Νικαράγουας). Ταυτόχρονα εγκλώβισε τρεις βραχονησίδες της Κολομβίας μέσα στην ΑΟΖ της Νικαράγουας δίνοντας τους, όμως, κυριαρχικά δικαιώματα 12 ν.μίλια από τις ακτές τους. **Η Κολομβία κέρδισε τις 7 νησίδες που της αμφισβητούσε η Νικαράγουα, αλλά έχασε μια αρκετά μεγάλη έκταση ΑΟΖ και υφαλοκρητίδας.**

Υπάρχουν πάρα πολλές περιπτώσεις των Διεθνών Δικαστηρίων (Χάγης-Αμβούργου) που έχουν ενδιαφέρον και πρέπει να μελετηθούν σε βάθος, ώστε να είμαστε πανέτοιμοι εάν τυχόν οδηγηθούμε στη Χάγη. Προσωπική εμπειρία με συζητήσεις που έγιναν με πολιτικούς επιστήμονες και παρακολουθώντας τη δημόσια, επί του θέματος, συζήτηση σε διάφορες ημερίδες και συναντήσεις παρουσία εμπειρογνομώνων και πολιτικών έχει δημιουργηθεί η αίσθηση ότι περιπλανάται μια ημιμάθεια, η οποία χρειάζεται επιμόρφωση. Και αυτό δεν είναι καλό από τους κατέχοντες τα υψηλά αξιώματα της πολιτείας. Προσπαθώντας να φανώ χρήσιμος και να βοηθήσω προς την σωστή ενημέρωση, παροτρύνω σε αυτούς που είναι πολιτικά αρμόδιοι και υπεύθυνοι για την διαχείριση της χώρας, να ρίξουν μία γρήγορη ματιά στην εν λόγω απλοϊκή παρουσίαση, ούτως ώστε να καταστούν πιο επίκαιροι και ενήμεροι (τα θέματα αυτά παρουσιάζονται ανελλιπώς στους χαμηλόβαθμους Αξιωματικούς του ΠΝ από το 1983). Μοναδικός στόχος είναι να ενημερώνονται σωστά και όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικά οι πολίτες, όπως αρμόζει σε μία ευνομούμενη πολιτεία (Δημοκρατία υψηλής ποιότητας). Επίσης,

καλόν είναι οι έχοντες γνώμη και λόγο πολιτικοί (επιστήμονες) που διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, να είναι δεκτικοί στις παρατηρήσεις των απλών ενδιαφερομένων πολιτών και να μην απαντούν αλαζονικά, όπως συνηθίζουν, στο στυλ «όταν γίνονται διαπραγματεύσεις με την Τουρκία... δεν μπορούν να υπάρχουν διαρροές...», διότι διαπραγματεύσεις γίνονται τουλάχιστον 35+ χρόνια τώρα!!! (με καθόλου ή επικίνδυνα, εκ του αποτελέσματος, αποτελέσματα). Κυρίως, όμως, πρέπει να ενημερωθούν για να κατέχουν εις βάθος το αντικείμενο, να αποκτήσουν τη μεγάλη εικόνα ούτως ώστε με το κατάλληλο υπόβαθρο, εφόσον έχουν την ικανότητα, να κάνουν τις σωστές, επιτυχημένες και πεπερασμένες διαπραγματεύσεις.

Ένα είναι σίγουρο στις αποφάσεις των Διεθνών Δικαστηρίων της Χάγης (ICJ) και του Αμβούργου (ITLOS) που έλαβαν χώρα μετά την υπογραφή της ΣΔΘ (1982) για υποθέσεις που αφορούν την αιγιαλίτιδα ζώνη και την ΑΟΖ. Τα νησιά έχουν και Αιγιαλίτιδα ζώνη και ΑΟΖ.

Οριοθέτηση των χωρικών υδάτων - Επέκταση στα 12 ναυτικά μίλια

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, εθιμικό και συμβατικό, η Ελλάδα έχει το αναφαίρετο δικαίωμα επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μίλια (στην ουσία την αιγιαλίτιδα ζώνη που περιλαμβάνει και τον εναέριο χώρο). Το δικαίωμα επεκτάσεως των χωρικών υδάτων (12 ν.μ.) έχει ασκηθεί ήδη από το σύνολο, σχεδόν, των κρατών (απόυσα η Ελλάδα...) **συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας**, η οποία από το 1964 έχει επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στον Εύξεινο Πόντο και στην ανατολική Μεσόγειο στα 12 ν.μίλια.

Κατά την επικύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας, η χώρα μας προέβη στη δήλωση ότι «ο χρόνος και ο τόπος άσκησης των εν λόγω δικαιωμάτων, χωρίς τούτο να σημαίνει ούτε κατ' ελάχιστο απειρότητα εκ μέρους της των εν λόγω δικαιωμάτων, είναι ένα ζήτημα που απορρέει από την εθνική της στρατηγική». Επιπλέον, το άρθρο 2 του Ν.2321/1995, κυρωτικού της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας, προβλέπει ότι «η Ελλάδα έχει το αναφαίρετο δικαίωμα κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 της κυρούμενης Συμβάσεως να επεκτείνει σε οποιονδήποτε χρόνο το εύρος της χωρικής θάλασσας μέχρι αποστάσεως 12 ν.μιλίων».

Η ελληνική επίσημη θέση είναι ότι διατηρούμε το δικαίωμα επέκτασης των χωρικών υδάτων σε 12 ν.μίλια στο Αιγαίο αλλά δεν το ασκούμε (η συχνή επανάληψή της θέσης, έστω σε απάντηση τουρκικών δηλώσεων, ανησυχεί τους γείτονές μας ότι την προετοιμάζουμε) **είναι πολύ προβληματική θέση, καθόσον η ύπαρξη της αχρησίας στο Διεθνές Δίκαιο αποδυναμώνει τις θέσεις μας βάσει των ορισμένων αποφάσεων του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.**

Ορισμένα, όμως, κράτη αποφάσισαν να περιορίσουν το εύρος των χωρικών τους υδάτων, ώστε να επιτρέπεται η ναυσιπλοΐα (τεράστια θαλάσσια κίνηση) μεταξύ των χωρικών τους υδάτων. **Η Ιαπωνία έχει περιορίσει σε ορισμένα στενά (με τεράστια θαλάσσια κυκλοφορία), οικειοθελώς, την χωρική της θάλασσα στα 3 ν.μίλια** για να αποφύγει την «εδαφοποίηση» («επιχωμάτωση») των στενών της. Το ίδιο ισχύει, πλην άλλων, στην Εσθονία και στη Φινλανδία για να επιτρέψουν την πρόσβαση του ρωσικού στόλου στην Αγία Πετρούπολη μέσω διεθνών υδάτων, χωρίς να απαιτείται να πλέουν μέσω των χωρικών τους υδάτων, αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο το καθεστώς της «αβλαβούς» διέλευσης ή «πλου διέλευσης» στενών (αντίστοιχη η περίπτωση Σουηδίας και Δανίας για τα στενά της Δανίας, καθώς και της Αργεντινής-Χιλής για το στενό Le Maire κ.λ.π.).

Αν η Ελλάδα αυξήσει τα χωρικά ύδατα στα 12 ν.μίλια, πολύ μεγαλύτερα τμήματα του Αιγαίου θα θεωρούνται πλέον ελληνικό έδαφος, σε αντίθεση με την υφιστάμενη κατάσταση όπου υπάρχουν μεγάλες ζώνες διεθνών υδάτων ανάμεσα στα νησιά. Σε αυτή την περίπτωση, τα Ελληνικά χωρικά ύδατα θα καλύπτουν το 71.5% του Αιγαίου, τα Τουρκικά χωρικά ύδατα θα καλύπτουν το 8,8% και η περιοχή των διεθνών υδάτων θα περιοριζόταν στο 19,7 % από το 49% που είναι σήμερα. Επεκτείνοντας τα χωρικά της ύδατα, η Ελλάδα διπλασιάζει την έκτασή της και αυτόματα την κυριαρχία της. **Οι δυνατότητες στους τομείς της αλιείας, του περιβάλλοντος και της ενέργειας αυξάνονται.**

Σήμερα η Τουρκία έχει πρόσβαση στα στενά των Δαρδανελίων και στον λιμένα της Σμύρνης από τη Μεσόγειο, μέσω διεθνών υδάτων. Με την επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ., οι Κυκλάδες και τα

Δωδεκάνησα θα συνδεθούν μεταξύ τους και η Τουρκία θα είναι υποχρεωμένη να πλέει μέσω Ελληνικών χωρικών υδάτων. Η ίδια η Τουρκία, μάλιστα, υποστηρίζει ότι είναι αποκλεισμένη (σήμερα) και δεν μπορεί να πλεύσει ελεύθερα μέσα στο Αιγαίο, **γεγονός αναληθές**, καθόσον για αυτές τις περιπτώσεις από την ΣΔΘ (1982) προβλέπεται ο εθιμικός κανόνας της αβλαβούς διέλευσης ή/ και η περίπτωση διελεύσεως στενών, διάπλους στενών (Transit Passage), όπου η ναυσιπλοΐα είναι ελεύθερη στα πολεμικά μέσα (π.χ. Γιβλαρτάρ, Ορμούζ κ.λ.π.). Ίσως, η Τουρκία να αισθάνεται στρατηγικά αποκλεισμένη (τόξο Κύπρου-Κρήτης-Αιγαίον-Θράκη), αλλά αυτό είναι άλλο θέμα.

Πολλοί εμπειρογνώμονες, ακαδημαϊκοί και διπλωμάτες του Υπουργείου Εξωτερικών, υποστηρίζουν την άποψη της Τουρκίας, δηλαδή, ότι η επίλυση της διαφοράς στο Αιγαίο θα μπορούσε να βασίζεται στον εθελοντικό περιορισμό (συρρίκνωση), από την Ελλάδα, του εύρους των χωρικών της υδάτων για ελεύθερη ναυσιπλοΐα να μειωθεί στα 3 ν.μίλια (ιδίως μεταξύ Κυκλάδων-Δωδεκανήσων, Ψαρά-Χίου, Αντίψαρα-Καλόγεροι και μεταξύ Ρόδου-Καρπάθου κ.λ.π.). **Αυτό θα ήταν τραγικότατο λάθος (πέραν των θεμάτων αλιείας και χωροταξικού σχεδιασμού) για την αμυντική σχεδίαση, ενώ παράλληλα θα δοθεί η δυνατότητα στον αντίπαλο να γίνει βαθύ γνώστης του περιβάλλοντος επιχειρήσεων.**

Στην περίπτωση που οι αντικείμενες ή παρακείμενες ακτές είναι μικρότερες των 24 ν.μιλίων, η ΣΔΘ προτείνει την εφαρμογή του αρχή της ίσης απόστασης, εκτός εάν πρόκειται για ιστορικούς τίτλους ή ειδικές περιστάσεις. Αυτή είναι η περίπτωση των ελληνικών νησιών που βλέπουν στις τουρκικές ακτές, ιδίως της Λέσβου, Σάμου, Χίου και Δωδεκανήσων, συμπεριλαμβανομένης της Ρόδου, καθώς και ανατολικότερα των νοτίων Σποράδων (Σύμπλεγμα Καστελλόριζου). Σύμφωνα με διεθνή μέσα ενημέρωση φαίνεται να υπάρχει, κάποια, συμφωνία σε αυτό το σημείο.

Σε μεγάλο ποσοστό της κοινής γνώμης επικρατεί η άποψη ότι με την επέκταση των Ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 ν.μίλια τα Πολεμικά Πλοία ξένων χωρών δεν μπορούν να διαπλεύσουν ελεύθερα στο Αιγαίο (ελεύθερη ναυσιπλοΐα). Αυτό είναι αναληθές καθόσον εξακολουθεί να ισχύει ο εθιμικός κανόνας της αβλαβούς διέλευσης (αφορά το ελάχιστο τμήμα Καφηρέα-Σούνιο). Σημειωτέον, αυτό το στενό ευρίσκεται δίπλα στην ηπειρωτική Ελλάδα (θα μπορούσε να αποτελέσει γραμμή βάσεως).

Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Αλιευτική Στρατηγική

Το 1983 η Κομισιόν, με το άρθρο 6 του Κανονισμού 170/1983 περί θεσπίσεως κοινοτικού καθεστώτος διατηρήσεως και διαχειρίσεως των αλιευτικών πόρων, ζήτησε από όλα τα κράτη μέλη να επεκτείνουν τις αλιευτικές τους ζώνες στα 12 ν.μίλια.

Το 1992 (Δεκέμβριο) η Κομισιόν επανήλθε στο θέμα και με έναν νέο κανονισμό, τον 3760/92 και προέτρεψε εκ νέου τα κράτη-μέλη να επεκτείνουν τις εθνικές ζώνες αλιείας στα 12 ν.μίλια

Το 2002, συνέβη το ίδιο με τον κανονισμό 2371/2002, η ΕΕ ξαναζήτησε να διατηρηθούν «οι κανόνες που ισχύουν σχετικά με τον περιορισμό της πρόσβασης σε πόρους στις ζώνες των 12 ν.μιλίων των κρατών μελών» μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2012. Η πρόταση της ΕΕ στην Ελλάδα **ποτέ** (όπως και πριν) δεν ακούστηκε στον δημόσιο διάλογο.

Ο τελευταίος εν ισχύ κανονισμός της ΕΕ σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική είναι ο 1380/2013. Στο άρθρο 20 προβλέπεται ρητώς ότι «τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν μέτρα... για τη διατήρηση και τη διαχείριση αποθεμάτων ιχθύων καθώς και ...θαλάσσιων οικοσυστημάτων εντός 12 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης τους». Ότι αφορά στο Ιόνιο, με την συμφωνία για την ΑΟΖ με την Ιταλία, παραχωρήσαμε εθνική κυριαρχία (6-12 ν.μ.) στους Ιταλούς ψαράδες, **προπομπός για το Αιγαίο.**

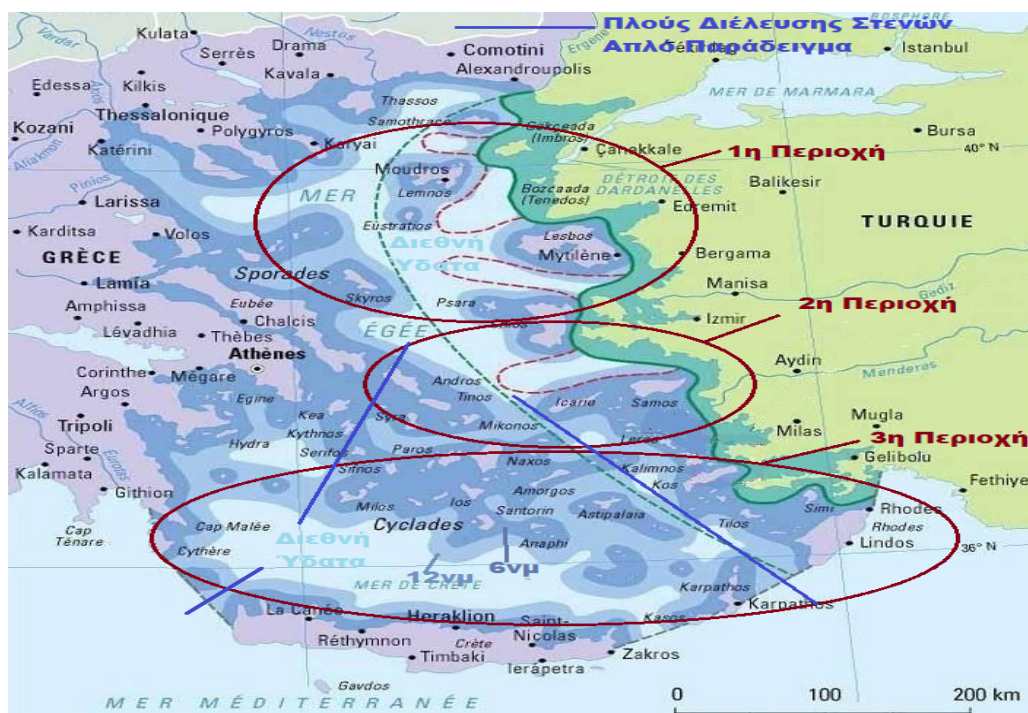
Επί **τέσσερις δεκαετίες** η ΕΟΚ αρχικά και η ΕΕ στη συνέχεια, ζητά ανά δεκαετία από τα κράτη μέλη της να προστατεύσουν τους αλιευτικούς πόρους σε απόσταση 12 μιλίων από τις ακτές. Διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις που ανήκουν σε όλο το πολιτικό φάσμα, **συστηματικά**, απέφυγαν να εκμεταλλευθούν το ευνοϊκό

πλαίσιο που προσφέρει η ΕΕ. Αυτό γίνεται την ίδια στιγμή που η επίσημη θέση της χώρας είναι να αναλαμβάνονται δράσεις και μέτρα για τα οποία υπάρχει η ευρωπαϊκή θεσμική υποστήριξη.

Λόγω της υπάρξεως εκτεταμένου βυθού μικρού βάθους, **τα πεδία ωστοκίας των ψαριών ιδίως στη βόρειο Ελλάδα, βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό εκτός των ελληνικών (ή τουρκικών) χωρικών υδάτων, ενώ το 90% περίπου ευρίσκεται εντός των 12 ν.μιλίων.** Συνεπώς δεν μπορούν να είναι αντικείμενο προστασίας της ελληνικής νομοθεσίας (ή της ΕΕ). Τουρκικά, κατά κύριο λόγο, αλιευτικά σκάφη αλιεύουν (και κατασκοπεύουν...) όλο τον χρόνο, συνήθως, έξω από τη ζώνη των 6 ν.μιλίων. Όταν τον Ιούλιο με Οκτώβριο εκάστου έτους, ο ελληνικός στόλος μέσης αλιείας, υποχρεώνεται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία να απέχει από την αλιευτική δραστηριότητα, οι αλιείς της Τουρκίας συνεχίζουν να ψαρεύουν (ταυτόχρονα και πληροφορίες...) στις θάλασσες του βορείου Αιγαίου.

Η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη μέχρι τις 31 Μαρτίου 2021 να εφαρμόσει την περίφημη «Οδηγία 2014/89/ΕΕ περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό». Η οδηγία έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με το νόμο 4546/2018. Τι σημαίνει η εφαρμογή της στην πράξη;

Σημαίνει καθορισμό περιοχών όπως των θαλασσιών πάρκων, της εγκατάστασης θαλασσιών ανεμογεννητριών, των ιχθυοκαλλιεργειών κ.λ.π. Ο σωστός χωροταξικός σχεδιασμός δεν μπορεί να περιλαμβάνει την εξαιρετικά στενή περιοχή των 6 ν.μιλίων (περίπου 11 χιλιόμετρα) από τις ακτές. Ένας σωστός χωροταξικός σχεδιασμός, σε βάθος χρόνου, πρέπει να περιλαμβάνει και τη διατήρηση ή βελτίωση της καταστάσεως των θαλάσσιων οικοσυστημάτων εντός των 12 ν.μιλίων και την ΑΟΖ στις ελληνικές θάλασσες.

Για ποιο λόγο η Ελλάδα αρνείται να προχωρήσει στην αύξηση της αιγιαλίτιδας ζώνης (χωρικά ύδατα + εναέριος χώρος); Απαιτείται συμφωνία;

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΣΔΘ (που αποτυπώνει κανόνα εθιμικού δικαίου και συνεπώς δεσμεύει και την Τουρκία) ορίζεται ότι «κάθε κράτος έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να καθορίσει το εύρος της χωρικής του θάλασσας». Επομένως, η επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων (στην ουσία αιγιαλίτιδα ζώνη) αποτελεί αποκλειστικό δικαίωμα της Ελλάδος **και οφείλει να το πράξει. Η Ελλάδα δεν αρκεί να λέει ότι υποστηρίζει το**

Διεθνές Δίκαιο πρέπει να το επιδιώκει και να το εξασκεί, καθόσον η αχρηστία-απραξία χρεώνεται σε βάρος του συγκεκριμένου παρακτίου κράτους (Ελλάδα) σύμφωνα με προγενέστερες αποφάσεις του ΔΔΧ.

Πάντοτε, όμως, υπάρχει κάποιος λόγος. Το 1982 που ολοκληρώθηκε η Συνδιάσκεψη και υπεγράφη μεν η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (ετέθη σε ισχύ το 1994), η Ελλάδα την επικύρωσε τον Μάιο του 1995. Με αφορμή τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας (1994) η Τουρκία απειλήσε ότι **θεωρεί ως casus belli (δηλαδή αιτία πολέμου) την ενδεχόμενη επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων**. Με την ευκαιρία της κύρωσης της προαναφερόμενης Σύμβασης από τη χώρα μας στις 31/5/1995, η τουρκική Εθνοσυνέλευση εξέδωσε ψήφισμα στις 8/6/1995, με το οποίο εκχωρεί στην τουρκική κυβέρνηση όλες τις αρμοδιότητες **συμπεριλαμβανομένων και των στρατιωτικών**, για τη διατήρηση και υπεράσπιση των ζωτικών συμφερόντων της Τουρκίας. Το εν λόγω ψήφισμα βρίσκεται πάντα εν ισχύ, η δε Τουρκία δεν έχει ανακαλέσει την πολιτική της αυτή. Η απειλή χρήσης βίας (casus belli) παραβιάζει το άρθρο 2 παρ. 4 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών που απαγορεύει στα κράτη μέλη την απειλή ή τη χρήση βίας στις διεθνείς σχέσεις.

Αντί η ελληνική εξωτερική πολιτική να επικεντρωθεί στην άσκηση του δικαιώματός της, το βάρος δόθηκε στην άρση της απόφασης της τουρκικής Βουλής, που σε τελική ανάλυση είναι και εντελώς παράνομη. Η Ελλάδα εδώ και δεκαετίες μηρυκάζει μονότονα ότι η αύξηση των χωρικών υδάτων αποτελεί μονομερές δικαίωμα που θα ασκηθεί «όταν και όποτε» κρίνουμε κατάλληλο. Αντ' αυτού και πέραν αυτού, η Τουρκία με συγκεκριμένες ενέργειες όπως στα Ίμια κ.λ.π., προχώρησε πέραν των απειλών και συρρίκνωσε ακόμη περισσότερο την ελληνική αξιοπιστία. Συνεχίζει, μάλιστα, να το πράττει με πολλούς τρόπους (π.χ. παράνομες Navtex, έρευνες στη Κυπριακή ΑΟΖ, μνημόνιο με Λιβύη, υπερπτήσεις κ.λ.π.). Αρκετές φορές έχει υποστηρίξει ότι η Ελλάδα παραβιάζει τις αρχές του «απαραβίαστου των συνόρων» και του «σεβασμού στην εδαφική ακεραιότητα των κρατών» της Τελικής πράξης του Ελσίνκι. **Και η Αθήνα συνεχίζει την ίδια αγκυλωτική πολιτική της υπεκφυγής ή αποφυγής της αποτροπής (αποτροπή δεν αφορά μόνον τη στρατιωτική πλευρά)**. Η συστηματική μετάθεση αποφυγής λύσεως ενός θέματος στο μέλλον (ή στις καλές νδες) αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό ευθυνόφοβων, αδιάφορων ή/και ανίκανων ηγετών θα μας υπενθύμιζε ο Πλάτων ή ακόμη και ο Μακιαβέλλι. Η αποτροπή, όμως, θέτει κόκκινες γραμμές που κατά κανόνα αφορούν το απαραβίαστο της κρατικής κυριαρχίας, όπως κατοχυρώνεται από τις συνθήκες, τις συμβάσεις και τις υψηλές αρχές του διεθνούς δικαίου. Η κόκκινη αυτή γραμμή θολώνει ολοένα και περισσότερο και η αποτρεπτική αξιοπιστία πλήττεται με δηλώσεις casus belli για να εμποδιστεί το αμυνόμενο κράτος να εφαρμόσει τις πρόνοιες των συνθηκών.

Δυστυχώς, η πραγματικότητα είναι ότι στο παρελθόν η Ελλάδα, κατά τις λεγόμενες διερευνητικές συνομιλίες, δέχθηκε να συζητήσει με την Τουρκία τον τρόπο ασκήσεως του συγκεκριμένου (μονομερούς) δικαιώματός της. Οι δύο πλευρές συζήτησαν κατ' επανάληψη, χωρίς να καταλήξουν οριστικά, εάν σε κάποιες νησιωτικές περιοχές που βρίσκονται κοντά στην Τουρκία γινόταν περιορισμένη επέκταση των χωρικών υδάτων ή σε κάποια σημεία δεν υπήρχε καμία επέκταση. Όμως, παραμένουν ως κρίσιμα ζητήματα που θέτει η Τουρκία (σε διερευνητικές συνομιλίες), το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης των ανατολικών νησιών του Αιγαίου και η αμφισβήτηση της υφαλοκρηπίδας του συμπλέγματος της Μεγίστης (Καστελλόριζο).

Τι επικαλείται η Τουρκία για την επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης; Υπάρχει νομική βάση στις Τουρκικές θέσεις;

Η Τουρκία επικαλείται ότι τα 12 ν.μίλια αποτελούν το μέγιστο όριο επεκτάσεως της αιγιαλίτιδας ζώνης ενός κράτους. Δεν είναι υποχρεωτικό για ένα κράτος να επεκτείνει, πλήρως, τα χωρικά του ύδατα (κατ' επέκταση και τον εναέριο χώρο). Το Αιγαίο είναι μία περιοχή με ξεχωριστές γεωγραφικές συνθήκες, ονομαζόμενες από την Τουρκία «ειδικές περιστάσεις», οι οποίες δεν επιτρέπουν την αύξηση της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 ν.μίλια ή εν πάση περιπτώσει το θέμα αυτό (η επέκταση) θα πρέπει να συμφωνηθεί μεταξύ των δύο κρατών.

Επιπλέον επιμένει (αυθαιρέτως) ότι ειδικώς σε κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες, όπως θεωρεί το Αιγαίο, η αύξηση των χωρικών υδάτων θα έπρεπε να γίνεται με συναίνεση των παράκτιων κρατών. Σύμφωνα

με τη ΣΔΘ (1982) «Κλειστή ή ημίκλειστη θάλασσα» σημαίνει «κόλπο, λεκάνη ή θάλασσα που περιβάλλεται από δύο ή περισσότερα κράτη και που συνδέεται με άλλη θάλασσα ή με τον ωκεανό με στενό διάυλο, ή που αποτελείται καθ' ολοκληρίαν ή κυρίως από τις χωρικές θάλασσες ή τις αποκλειστικές ζώνες δύο ή περισσότερων παράκτιων κρατών».

Οι νομικές θέσεις της Τουρκίας είναι, σχετικά, αδύναμες (άγνωστο τι έχει επισήμως προσυμφωνηθεί). Η ίδια η Τουρκία έχει επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στον Εύξεινο Πόντο και την ανατολική Μεσόγειο. Σε κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες, όπως θεωρεί η Τουρκία το Αιγαίο, σύμφωνα με τη ΣΔΘ υπάρχει υποχρέωση συνεργασίας των παράκτιων κρατών, κυρίως, σε θέματα περιβάλλοντος και θαλάσσιας επιστημονικής έρευνας, καθώς και συντονισμού της διαχείρισης, διατήρησης, έρευνας και εκμετάλλευσης των ζώντων πόρων της θάλασσας. Εξάλλου, υπάρχουν πολλές περιοχές του πλανήτη που αποτελούν κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες. Τα κράτη της Βαλτικής διασχίζουν τα Δανικά, Σουηδικά ή Γερμανικά χωρικά ύδατα προκειμένου να φθάσουν στη Βόρειο Θάλασσα. Από τα Στενά του Ορμούζ, στην είσοδο του Περσικού Κόλπου, περνά το 50% του πετρελαίου που μεταφέρεται ετησίως με πετρελαιοφόρα. Καμία χώρα δεν διανοήθηκε να ισχυρισθεί ότι το Ιράν ή το Ομάν (που είναι τα δύο παράκτια κράτη στα Στενά) δεν είχαν δικαίωμα να αυξήσουν τα χωρικά τους ύδατα στα 12 ν.μίλια, επειδή η ναυσιπλοΐα στο συγκεκριμένο στρατηγικό πέρασμα θα περνούσε υποχρεωτικώς από τα χωρικά τους ύδατα.

Μη λησμονούμε ότι ο Νταβούτογλου (έτη 2011-12) είχε δηλώσει επανειλημμένως και εριστικά ότι «οι επί τούτου συχνές διελεύσεις τουρκικών πολεμικών πλοίων και στην καρδιά του δυτικού Αιγαίου οφείλονται στην ψυχολογική ανάγκη των Τούρκων να δείχνουν ότι το Αιγαίο δεν είναι ελληνική θάλασσα!» Είχε προσθέσει, μάλιστα, ότι εφεξής θα βλέπουμε «περισσότερες φιλικές τουρκικές σημαίες στο Αιγαίο!» Με άλλα λόγια, είχε επιβεβαιώσει την αποφασιστικότητα της Τουρκίας να έχει ναυτική παρουσία ακόμα και στην καρδιά της Ελλάδας.

Γιατί ενοχλείται η Τουρκία από την αύξηση της αιγιαλίτιδας ζώνης; Τι επηρεάζει τις Τουρκικές διεκδικήσεις;

Το τουρκικό επιχείρημα είναι ότι, λόγω της παρουσίας πολλών Ελληνικών νησιών, η καθιέρωση 12 ν.μιλίων από την Ελλάδα θα μετέτρεπε το Αιγαίο σε «**Ελληνική λίμνη**», αναγκάζοντας τα τουρκικά πλοία να διέρχονται μέσω ελληνικών χωρικών υδάτων για να εξέλθουν στη Μεσόγειο. Κάτι τέτοιο είναι αντίθετο προς τα «ζωτικά συμφέροντα» της Τουρκίας στην περιοχή. **Στην ουσία περιορίζεται ο ζωτικός χώρος που θέλει να έχει η Τουρκία ως περιφερειακή δύναμη (που υποστηρίζει ότι είναι).**

Δυστυχώς, το τουρκικό αφήγημα έχει και θερμούς Μεγα-υποστηρικτές και μέσα στην Ελλάδα και μάλιστα με τίτλο «Μέγα λάθος η επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια» και αναφέρεται χαρακτηριστικά: «Με μια τέτοια επέκταση κλείνει η ανοικτή θάλασσα, με το Αιγαίο να καθίσταται «ελληνική λίμνη», σαν η Ελλάδα να κατείχε τα παράλια της Μικράς Ασίας, γεγονός που πλήττει τα συμφέροντα όλων των χωρών που πλοία τους διαπερνούν το Αιγαίο».

Είναι έγκλημα λοιπόν, το να γίνει το Αιγαίο «Ελληνική λίμνη» (ελεύθερης ναυσιπλοΐας) εφαρμόζοντας τις αρχές του διεθνούς δικαίου θαλάσσης, έγκλημα να ασκήσουμε το νόμιμο αναφαίρετο δικαίωμά μας για τα 12 ν.μίλια. Τι γραμμή άραγε θέλουν να περάσουν οι ημέτεροι; Την περίφημη συνεκμετάλλευση «καζάν-καζάν» (win-win) ή ορθότερα συνδιαχείριση των δικών μας πόρων; Ποια άλλη απόδειξη να περιμένουμε για την έναρξη του μεγάλου ξεπουλήματος στο Αιγαίο και όχι μόνο;

Η Τουρκία διαμαρτύρεται επιμόνως (**και αναληθώς**), όπως και οι ενδο-υποστηρικτές της, ότι είναι αποκλεισμένη από την Ανατολική Μεσόγειο. Η Τουρκία έχει πρόσβαση στα στενά των Δαρδανελίων και στο λιμένα της Σμύρνης, μέσω διεθνών υδάτων, χωρίς να διέλθει από ελληνικά χωρικά ύδατα (πλην περιπτώσεως διάπλου Καφηρέα-Σουνίου). Όμως, όπως προαναφέρθη, για τον ελάχιστο αυτό θαλάσσιο χώρο χρησιμοποιείται ο εθνικός κανόνας της αβλαβούς διέλευσης. Επίσης, μη ξεχνάμε ότι υπάρχει η δυνατότητα καθορισμού διεθνών διαδρόμων (στενών) που επιτρέπει τον πλου διάπλου. Η Ελλάδα, μέχρι σήμερα, δεν υποστηρίζει την πολιτική των

στενών (πλους διαύλου). Μήπως, όμως, όλα αυτά συνειδητά αποσιωπώνται; Μήπως, παρατηρεί κάποιος τυχόν ομοιότητα με τις ενέργειες και την μεθοδολογία του Αμερικανού στρατηγού Michael Flynn;

Με την επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μίλια οι Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα θα συνδεθούν μεταξύ τους και η Τουρκία θα πρέπει να κάνει χρήση του εθιμικού κανόνα της αβλαβούς διέλευσης ή πλου διέλευσης στενών (π.χ. Γιβλαρτάρ, Ορμούζ κ.λ.π.) όπου η ναυσιπλοΐα είναι ελεύθερη και σε πολεμικά μέσα (πλοία, υποβρύχια, αεροσκάφη κ.λ.π.).

Επίσης, η χάραξη ευθειών γραμμών βάσης αυξάνει την έκταση των χωρικών υδάτων, επομένως μπορεί (στο Αιγαίο) να θεωρηθεί από την Τουρκία ως μονομερής ενέργεια που μετατρέπει το status quo, έστω και περιορισμένα, εις βάρος της. Ας σημειωθεί ότι στη διεθνή πρακτική, κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ δύο κρατών δεν λαμβάνονται, συχνά, υπόψη οι ευθείες γραμμές βάσης, εάν το ένα από τα δύο μέρη δεν τις έχει υιοθετήσει (εμείς παραδόξως, στη συμφωνία με την Ιταλία λάβαμε υπόψη τις Ιταλικές γραμμές βάσεων, προφανώς εις βάρος μας).

Επιπρόσθετα, η αύξηση της αιγιαλίτιδας ζώνης, θα περιορίζει τη δυνατότητα διεκδίκησης εκ μέρους της Τουρκίας, σημαντικής από πλευράς έκταση υφαλοκρηπίδας, με τα μεγάλα ανατολικά μας νησιά να εμποδίζουν τη διεκδίκησή της δυτικά από αυτά.

Αλλά, η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 ν.μίλια θα έχει και τα παρακάτω καταλυτικά αποτελέσματα στις περισσότερες από τις τουρκικές διεκδικήσεις στο Αιγαίο:

- Η περιοχή της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου που θα απομείνει να διεκδικείται από τα δύο κράτη θα περιορισθεί σε λιγότερο από 10% του Αιγαίου (διαφορά άνευ σημασίας).
- Το πρόβλημα του διαφορετικού εύρους του εναερίου χώρου (10 μίλια) σε σχέση προς το εύρος των χωρικών υδάτων (6 μίλια) θα σταματήσει να υφίσταται.
- Τα όρια του FIR Αθηνών και τα όρια της Ζώνης Έρευνας και Διάσωσης στο Αιγαίο θα περιλαμβάνουν περιοχές ελληνικής κυριαρχίας σε ποσοστό 72% από τη θαλάσσια επιφάνεια του Αιγαίου (έναντι 43% σήμερα). Η Τουρκία θα απονομιμοποιηθεί στην προσπάθειά της να αλλάξει τα όρια.
- Οι λεγόμενες «γκρίζες ζώνες» κυριαρχίας στο Αιγαίο πρωτο-ετέθησαν από την Τουρκία, κυρίως, για να καταστήσει τη δικαστική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας δεύτερο κατά σειράν θέμα μετά τη διαπίστωση της κυριότητας επί κάποιων νησιών στο Αιγαίο. Μετά την αύξηση των χωρικών υδάτων, η τουρκική αμφισβήτηση, πιθανότατα, θα έχει μόνον συμβολικό χαρακτήρα.

Για ποιο λόγο η Ελλάδα αρνείται να προχωρήσει, μέχρι σήμερα, στην ανακήρυξη της ΑΟΖ;

Πάντοτε υπήρχε κάποιος λόγος (φαινομενικά, συνήθως, σοβαρός). Το 1973, που συζητήθηκε το θέμα, είχαν μόλις ξεκινήσει οι εργασίες της Συνδιασκέψεως για το Δίκαιο της Θάλασσας. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Υπουργείου Εξωτερικών, η ρύθμιση αφέθηκε να ωριμάσει παράλληλα με τις διεργασίες της συνδιασκέψεως, που θεωρήθηκε ότι θα ενδυνάμωναν τις θέσεις μας.

Ας ανακαλέσουμε στη μνήμη μας τα βασικά συμβάντα:

Το 1973 (Νοέμβριος), η Τουρκική κυβέρνηση ανέθεσε στη τουρκική εταιρεία πετρελαίων (ΤΡΑΟ) να ερευνήσει (εξερεύνηση των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας με μαγνητομετρικές μεθόδους) την περιοχή που βρίσκεται μεταξύ των ελληνικών νησιών δυτικά Σαμοθράκης, Λέσβου, Σκύρου, Λήμνου και Χίου.

Το 1974 (Ιούλιος), η Τουρκική κυβέρνηση εξέδωσε νέες άδειες για την επέκταση αυτής της ζώνης νοτιότερα και διεκδίκησε ένα νέο στενό τμήμα της υφαλοκρηπίδας που βρίσκεται μεταξύ των ελληνικών νήσων Κυκλάδων και Δωδεκανήσων. Η Ελλάδα διαμαρτυρήθηκε έντονα για αυτές τις δύο αποφάσεις, ωστόσο, η Τουρκία έστειλε ωκεανογραφικά-σειсмоγραφικά πλοία στις αμφισβητούμενες περιοχές.

Το 1974 (Μάιο-Ιούνιο) το *Candarlı*, και τον Αύγουστο του 1976 το *Sismik I* (π. *Hora*), εκτέλεσαν έρευνες σε αυτές τις περιοχές. Οι εν λόγω αποστολές έφεραν τις δύο χώρες στο χείλος της ένοπλης σύγκρουσης.

Με απλά λόγια, οι θέσεις των δύο χωρών θα μπορούσαν (τότε) να συνοψιστούν ως εξής:

Για την Ελλάδα, το Διεθνές Δίκαιο και ειδικά η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, δίνει στα νησιά το δικαίωμα άσκησης δικαιοδοσίας στην υφαλοκρηπίδα τους και ορίζει ότι η υφαλοκρηπίδα μεταξύ των δύο χωρών πρέπει να οριστεί με τη μέθοδο της μέσης γραμμής. Έτσι, κάθε ένα από τα νησιά του Αιγαίου έχει υφαλοκρηπίδα και τα σύνορα με την Τουρκία πρέπει να καθοριστούν με βάση τη μέση γραμμή.

Για την Τουρκία, τα ελληνικά νησιά δεν έχουν δικαιώματα να ασκούν δικαιοδοσία στην υφαλοκρηπίδα και ευρίσκονται πάνω στην τουρκική υφαλοκρηπίδα. Οι «ειδικές περιστάσεις» που αναφέρονται στο άρθρο 6.2 της Σύμβασης της Γενεύης του 1958 για την Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα-ΗΥ (Continental Shelf) δικαιολογεί σε αυτήν την περίπτωση τη μη εφαρμογή της μεθόδου της μέσης γραμμής. Χαρακτηριστική είναι η τότε ρηματική Διακοίνωση του Υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας: **«εφόσον δεν έχει γίνει οριοθέτηση, δεν υφίσταται Ελληνική υφαλοκρηπίδα και συνεπώς δεν παραβιάζεται οιοδήποτε κυριαρχικό δικαίωμα της Ελλάδας».**

Οι δύο διαφορετικές θέσεις δεν κατέληξαν πουθενά και η Ελλάδα προσέφυγε στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ (για τουρκική συμπεριφορά που θέτει σε άμεσο ορατό κίνδυνο την ειρήνη στην περιοχή του Αιγαίου) και υπέβαλε **μονομερή αίτηση** στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ-ΙCJ) στις 10 Αυγούστου 1976, **για λήψη προσωρινών μέτρων προστασίας** και μέχρι εκδόσεως αποφάσεως «με εξαίρεση την περίπτωση αμοιβαίας συναίνεσης κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας της κύριας δίκης, τα διάδικα κράτη να απόσχουν από κάθε δραστηριότητα εξερεύνησης ή επιστημονική έρευνα, σε σχέση με τις περιοχές της υφαλοκρηπίδας...» και «τα διάδικα κράτη να απόσχουν από τη λήψη στρατιωτικών μέτρων ή ενεργειών, οι οποίες θα ήταν δυνατόν να θέσουν σε κίνδυνο τις ειρηνικές τους σχέσεις». Η Τουρκία αρνήθηκε να αναγνωρίσει τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου για αυτό το θέμα. Το Δικαστήριο (11-9-1976) με σχετική Διάταξη που εξέδωσε απέρριψε το ελληνικό αίτημα. Προέβη, δε, στην διαπίστωση ότι **«σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο είναι παραδεκτές μονομερείς ενέργειες σε αμφισβητούμενες περιοχές της υφαλοκρηπίδας, αρκεί να μην προκαλούν φυσικές μεταβολές ή να μην πρόκειται για εκμετάλλευση».** Σύμφωνα με το ψήφισμα 395 (1976) του ΣΑ του ΟΗΕ κάλεσε τα μέρη «να ξαναρχίσουν τις άμεσες διαπραγματεύσεις για τις διαφορές τους» και τους κάλεσε «να κάνουν ό,τι είναι δυνατόν για να διασφαλίσουν ότι αυτές οι (διαπραγματεύσεις) οδηγούν σε αμοιβαία αποδεκτές λύσεις».

Στις 11 Νοεμβρίου 1976, η Τουρκία και η Ελλάδα υπέγραψαν συμφωνία στη Βέρνη. Βάσει της συμφωνίας αυτής, τα μέρη αποφάσισαν να διεξαγάγουν διαπραγματεύσεις με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Δεσμεύτηκαν, επίσης, να αποφύγουν οποιαδήποτε πρωτοβουλία ή ενέργεια σχετικά με την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου.

Από τότε, η ακολουθητέα αγκυλωτική πολιτική είναι ίδια και σταθερή (ίδιοι όροι και προϋποθέσεις) και το θέμα παραμένει σταθερά λιμνάζων και επιδεινούμενο. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Το 1996 με τα λάθη μας και τις παραλείψεις μας, δώσαμε το δικαίωμα στους Τούρκους να θεωρούν τα ΙΜΙΑ γκρίζα ζώνη. Αποδεχτήκαμε, τότε, το NO TROOPS (όχι Στρατεύματα), NO FLAGS (όχι Σημαίες), NO SHIPS (όχι Πλοία) στα Ίμια και να μην αποβιβαστεί κανείς στα δύο νησιά.
- Το 1997 με τη Συμφωνία της Μαδρίτης αναγνωρίσαμε ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας στο Αιγαίο (άγνωστη συμφωνία, δεν έγινε γνωστή στο δημόσιο λόγο).
- Το 1999 με τη Συμφωνία του Ελσίνκι, δεχτήκαμε ότι υπάρχουν συνοριακές διαφορές με την Τουρκία.
- Το 2014, στην Έκθεση της Θεσσαλονίκης, μάθαμε ότι δεν υπάρχουν θαλάσσια σύνορα.
- Αποδεχτήκαμε στον Αμερικανό Πρόεδρο κ. Τράμπ «...σεβόμαστε την Τουρκία που είναι μια περιφερειακή δύναμη...».
- Το 2020 παραχωρήσαμε κυριαρχία και κυριαρχικά δικαιώματα στην Ιταλία (συμφωνία ΑΟΖ), κυρίως στην Αίγυπτο με δεκάδες δισεκατομμύρια ευρώ.

Έχει δικαίωμα η Ελλάδα να ανακηρύξει ΑΟΖ (μονομερώς); Το επιθυμεί;

Πριν απαντήσουμε στο κύριο αυτό ερώτημα θα συνοψίσουμε τις κυριότερες οριοθετήσεις ΗΥ ή/ και ΑΟΖ που έχουν λάβει χώρα στην Ανατολική Μεσόγειο, μονομερώς ή μέσω συμφωνιών, και είναι:

- Το 1968, η Ιταλία με την τότε Ομοσπονδιακή Γιουγκοσλαβία, οριοθέτησαν με συμφωνία την μεταξύ τους Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα (ΗΥ). Μετά την διάλυση της δεύτερης, το 2020 η **Κροατία ανακοίνωσε (μονομερώς)** ότι η οριοθέτηση αυτή ισχύει και ως ΑΟΖ, σε ορισμένα τμήματα. Η Κροατία μάλιστα, ονομάζει την περιοχή ως Ζώνη Οικολογικής Προστασίας. Ωστόσο, συμμετοχή σε μια νέα οριοθέτηση των εν λόγω ζωνών διεκδικούν και τα άλλα Κράτη που προήλθαν από την διάλυση της τότε Ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας, και βρέχονται από την Αδριατική, ήτοι Μαυροβούνιο, Σλοβενία και Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Όμως, ακόμη δεν έχει προκύψει αποτέλεσμα, καθώς τα δύο τελευταία κράτη, δεν έχουν μέτωπο στην Αδριατική ή αυτό είναι πολύ περιορισμένο και εκκρεμεί η μεταξύ τους συνοριακή διευθέτηση, ενώ με το Μαυροβούνιο δεν έχει γίνει ακόμη τελική συμφωνία για επιβεβαίωση της οριοθέτησης, λόγω της μέχρι πρότινος υφισταμένης Ομοσπονδίας του με την Σερβία (2006).
- Το 1977 η **Ελλάδα και η Ιταλία** οριοθέτησαν με συμφωνία τη μεταξύ τους Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα με βάση τη μέση γραμμή/ ίση απόσταση. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται είναι η μετατροπή της Συμφωνίας του 1977 να εκσυγχρονιστεί και να γίνει συμφωνία για την ΑΟΖ. Η επίτευξη της συμφωνίας καθυστερεί (μήπως υπερβολικά;) διότι προσκρούει στις αντιρρήσεις Ιταλών αλιέων, που αλιεύουν ελεύθερα εκτός ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης (αλλά μεταξύ 6-12 ν.μιλίων) και φοβούνται ότι η επικαιροποίηση της συμφωνίας για την υφαλοκρηπίδα σε συμφωνία για την ΑΟΖ θα τους στερήσει πόρους, αφού το αποκλειστικό δικαίωμα αλιείας εντός αυτής της ζώνης θα περιέλθει στην Ελλάδα.
- Το 2005, η **Σλοβενία όρισε μονομερώς** περιοχή στην Αδριατική με συγκεκριμένες, αλλά προσωρινές, όπως δήλωσε, συντεταγμένες και ονόμασε την περιοχή αυτή ως Ζώνη Οικολογικής Προστασίας, μέχρις ότου διευθετηθεί με συμφωνία με την Κροατία η οριοθέτηση της μεταξύ τους Υφαλοκρηπίδα.
- Το 2013 (Νοέμβριο) η **Γαλλία προχώρησε σε μονομερή ανακήρυξη της ΑΟΖ** της στη Μεσόγειο (μέχρι τότε είχε ανακηρύξει ΑΟΖ μόνο στην πλευρά που βλέπει στον Ατλαντικό). Ωστόσο η ανακηρυχθείσα περιοχή επικαλύπτει μέρος της ΑΟΖ που έχει οριοθετήσει η Ισπανία με την Ιταλία. Το γεγονός προκαλεί τριβές ανάμεσα στη Γαλλία και στην Ισπανία, καθώς η δεύτερη θεωρεί ότι η Γαλλία έχει πάρει μέρος της δικής της ΑΟΖ. Επιπλέον, η Ισπανία έχει ανακηρύξει ΑΟΖ μέχρι του ισοβαθούς των 50 μέτρων στον Κόλπο του Gabès.
- Επιπλέον **μονομερείς** ανακηρύξεις ΑΟΖ έχουν εκδοθεί από τη **Συρία και το Μαρόκο**, ενώ η **Λιβύη** (δεν έχει υπογράψει τη ΣΔΘ) χρησιμοποιεί ζώνης αλιείας ως τα 62 ν.μίλια.
- Η **συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ Ελλάδος-Αλβανίας (2009)** δεν κυρώθηκε ούτε, φυσικά, επικυρώθηκε από την Αλβανία, γιατί το Συνταγματικό Δικαστήριο των Τιράνων την κήρυξε αντισυνταγματική και, ως εκ τούτου, δεν συνεχίστηκε ποτέ η διαδικασία κύρωσης/ επικύρωσης από τις αλβανικές αρχές. Η επέκταση της αιγιαλίτιδας θα έχει ως αποτέλεσμα να τροποποιηθούν, υπέρ ημών, οι γραμμές βάσης, από φυσική ακτογραμμή σε ευθείες γραμμές, δίνοντας ένα μικρό ποσοστό θαλάσσιας έκτασης στην Ελλάδα. Περιοχές που στο παρελθόν αποτελούσαν ανοιχτή θάλασσα, υποκείμενη στο καθεστώς της υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ, θα περιέλθουν αυτομάτως στην Ελλάδα, μειώνοντας το προς διανομή τμήμα της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ.
- Το 2003 οριοθετήθηκε μεταξύ **Κύπρου και Αιγύπτου**, με συμφωνία, ΑΟΖ στη μέση γραμμή (άρθρο 1α της σύμβασης). Η εν λόγω διμερής συμφωνία τέθηκε σε ισχύ στις 7.3.2004, κατόπιν ψήφισης σχετικού Νόμου της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ανακήρυξη ΑΟΖ. Στην υπόψη οριοθέτηση έχει αντιδράσει επισήμως προς τον ΟΗΕ η Τουρκία, **δηλώνοντας ότι θα έπρεπε να συμμετάσχει στην οριοθέτηση, καθόσον, θίγονται δικά της συμφέροντα.** Η ακριβώς επόμενη κίνηση της Κυπριακής

Δημοκρατίας θα ανέμενε κανείς ότι θα ήταν η έναρξη συνομιλιών με την ελληνική πλευρά για οριοθέτηση της ΑΟΖ τους, **όμως η Ελλάδα φάνηκε απρόθυμη να ανταποκριθεί θετικά** σε σχετικές βολιδοσκοπήσεις από την πλευρά της Κύπρου (σύμφωνα με τα λεγόμενα όλων σχεδόν των π. Υπουργών Εξωτερικών της Ελλάδος, προς αποφυγή μονομερών ενεργειών που θα δημιουργούσαν την άμεση τουρκική αντίδραση, χωρίς όμως να αποκλείεται και η περίπτωση προσωπικής τους φοβίας ή/ και αδιαφορίας προς χάριν του τίτλου). Όμως, γεγονός ιδιαίτερης σημασίας αποτέλεσε η προσέγγιση που ακολουθήθηκε στον καθορισμό του δυτικότερου σημείου της μέσης γραμμής μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου. **Κατόπιν παρέμβασης της Ελλάδος** (η οποία διαψευδόταν, όπως και η περίπτωση της σημαίας στα Ίμια), **επί κυβερνήσεως κ. Σημίτη, επικαλούμενη λόγους αποφυγής έντασης με την Τουρκία, το σημείο καθορισμού της ΑΟΖ Κύπρου και Αιγύπτου έγινε με μετατόπισή του, περίπου, 15-17 χιλιόμετρα ανατολικότερα από την πραγματική του θέση (Συνειδητή μεθόδευση και αποδοχή ΜΗ ένωσης ΑΟΖ Ελλάδος-Κύπρου)**. Με απλά λόγια, η Ελλάδα, το 2003, δεν θέλησε να ληφθεί υπόψη, και εμμέσως να θιχθεί στον καθορισμό μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Αιγύπτου, το ζήτημα Καστελλορίζου (παραίτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων). **Δηλαδή, είναι σαν να λέμε στον Ελληνικό Στρατό βάλτε οικειοθελώς, τουλάχιστον, ένα χιλιόμετρο ποιο μέσα (εις βάρος μας) τους πασσάλους των συνόρων μας** (χαρακτηριστικό το πρόσφατο παράδειγμα της οριοθέτησης ΑΟΖ με την Ιταλία). Αυτή η στάση της Ελλάδος στο θέμα της Κύπρου (από πρακτικά συσκέψεως Υπουργείου εξωτερικών) έχει πρόσφατα αποκαλυφθεί, με τον πλέον επίσημο τρόπο, από το στόμα του τότε αρμόδιου υπουργού εμπορίου και ενέργειας της Κύπρου και πρώην υπουργού εξωτερικών κ. Ν. Ρολάνδη (χειριστής θέματος), και επηρέασε σημαντικά και την μετέπειτα στάση της Αιγύπτου.

Ενώ, η περίπτωση αμοιβαίου καθορισμού **ΑΟΖ Ελλάδος - Αιγύπτου** διαφαινόταν αρχικά εύκολη, λόγω και του θετικού προηγούμενου οριοθέτησης ΑΟΖ με την Κύπρο το 2003, εντούτοις μετά την (φοβική) παρέμβαση της Ελλάδος στη Κύπρο, η αιγυπτιακή κυβέρνηση, τον Ιούνιο του 2009, διεμήνυσε στην ελληνική πλευρά ότι είχε την πρόθεση να ξεκινήσει συνομιλίες με την Τουρκία για το ίδιο ζήτημα.

Ανάλογη οριοθέτηση με την Αίγυπτο, επιτεύχθηκε μεταξύ Κύπρου και Λιβάνου το 2007, κατόπιν απόφασης της Κυπριακής Δημοκρατίας να προβεί εντός του 2007 στην έναρξη του πρώτου γύρου αδειοδοτήσεων υδρογονανθράκων. Η οριοθέτηση έγινε με συμφωνία στη βάση της μέσης γραμμής/ ίσης απόστασης. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατή έως σήμερα η επικύρωση της Συμφωνίας από το Κοινοβούλιο του Λιβάνου και η κατάθεση των απαραίτητων εγγράφων στον Ο.Η.Ε. Έτσι, η Συμφωνία αυτή δεν έχει επισήμως δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Κύπρου και **δεν μπορεί να παράγει έννομα αποτελέσματα** σε σχέση με το διεθνές δίκαιο.

Στις 17/12/2010 υπεγράφη η Συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ μεταξύ **Κύπρου και Ισραήλ**, με τη μέθοδο που ακολουθήθηκε στις συμφωνίες με την Αίγυπτο και το Λίβανο, **ήτοι τη μέση γραμμή/ ίση απόσταση**, η οποία κυρώθηκε με σχετικό νόμο από την Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου, τον Φεβρουάριο του 2011.

Αναφορικά με την πιθανότητα οριοθέτησης ΑΟΖ Ελλάδος - Κύπρου, έως και σήμερα δεν έχει υπογραφεί κανενός είδους τέτοια συμφωνία, παρά την επιμονή εκδήλωσης πρόθεσης από την Κυπριακή Δημοκρατία. **Το μήκος του θαλασσίου συνόρου μεταξύ των δύο κρατών (θεωρητικά) υπολογίζεται σε 27νμ. περίπου (Σήμερα, είναι γνωστό ως το τρίγωνο της ντροπής).**

Πέραν των ανωτέρω συμφωνιών οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ ή/και μονομερών ανακηρύξεων ΑΟΖ στην περιοχή της Μεσογείου, έχουμε παράλληλα και δύο οριοθετήσεις της υφαλοκρηπίδας μέσω αποφάσεων του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (ICJ), εκείνη ανάμεσα σε Τυνησία και Λιβύη, αλλά και την οριοθέτηση ανάμεσα σε Λιβύη και Μάλτα.

Όπως προαναφέρθηκε, η Λιβύη δεν έχει κυρώσει έως και σήμερα τη Σύμβαση Δικαίου Θάλασσας, ενώ διαχρονικά μένει προσηλωμένη στις αρχές της ευθυδικίας και των σχετικών περιστάσεων για την οριοθέτηση των

θαλασσιών ζωνών της. Επειδή αυτό το θέμα θεωρείται κρίσιμο και επίκαιρο (μνημόνιο Λιβύης-Τουρκίας) επαναλαμβάνουμε ότι στην περίπτωση οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας με την Τυνησία το 1982 και με την Μάλτα το 1985, η Λιβύη **ισχυρίστηκε** στην πρώτη περίπτωση **ότι τα νησιά δεν έχουν δικαίωμα ή επήρεια σε υφαλοκρηπίδα**, ενώ στην δεύτερη περίπτωση **αρνήθηκε τον καθορισμό υφαλοκρηπίδας βάσει της αρχής της ίσης απόστασης ή μέσης γραμμής** που η Μάλτα επιδίωκε. Στην επίδικη αυτή περίπτωση ενώπιον του ΔΔΧ (ICJ) η Λιβύη επικαλέστηκε σχετικές περιστάσεις, γεωμορφολογικά κριτήρια και την αρχή της αναλογικότητας μεταξύ του μήκους της ακτογραμμής κάθε κράτους και της υφαλοκρηπίδας που θα αποδιδόταν. Το έτος 2012, κατά την έκτακτη και σύντομη επίσκεψή μου στη Λιβύη, ετέθη το θέμα της ΑΟΖ και εκδηλώθηκε από την πλευρά της Λιβύης η επιθυμία έναρξης συνομιλιών σε θέματα που αφορούν στην ΑΟΖ. Στο πλαίσιο αυτό υπήρξαν αρχικώς επαφές σε επίπεδο εμπειρογνομώνων των δύο χωρών, αλλά και σε επίπεδο ΥΠΕΞ (π.χ. στις 21.12.2012 στην Τρίπολη της Λιβύης συμφωνήθηκε ένας οδικός χάρτης για ζητήματα που άπτονται στις θαλάσσιες ζώνες). Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την λιβυκή πλευρά θα έπρεπε η διευθέτηση του ζητήματος να πραγματοποιηθεί εντός ενός πλαισίου, όπου θα συμπεριλαμβάνει και τις χώρες που έχουν θαλάσσια σύνορα με την Ελλάδα και την Λιβύη, ήτοι και την Τουρκία (Επίσημη Ιστοσελίδα ΥΠΕΞ, 2012).

Η μη ανακήρυξη ΑΟΖ από πλευράς Ελλάδας δεν περιορίζει τα κυριαρχικά δικαιώματά της στον υποθαλάσσιο χώρο (βυθό και υπέδαφος), τα οποία κατοχυρώνονται από το καθεστώς της Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας. Σε αυτή τα κυριαρχικά δικαιώματα υφίστανται για το παράκτιο κράτος εξ υπαρχής (ab initio) και αυτοδίκαια (ipso facto) ανεξάρτητα από την όποια ρητή Διακήρυξη (άρθρο 77 της ΣΔΘ). Θα υπενθυμίσουμε, όμως, το γεγονός ότι **είναι πολύ προβληματική η ύπαρξη της απραξίας στο Διεθνές Δίκαιο, δηλαδή, υπάρχουν αποφάσεις του ΔΔΧ εις βάρος των παράκτιων κρατών που δεν έκαναν χρήση, για χρόνια, του μονομερούς αυτού δικαιώματός τους.** Εν τούτοις, εξακολουθεί η ΑΟΖ να παραμένει αμφισβητούμενη όταν δεν έχουν οριστεί τα όριά της, δηλαδή, το παράκτιο κράτος δεν μπορεί ή δεν θέλει (όπως στη προκειμένη περίπτωση η Ελλάδα) να εξασκήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα, διακατέχεται από το σύνδρομο της φοβικής καρέκλας, ενώ θέλει και απαιτεί οι σύμμαχοι να τη θεωρούν κυρίαρχο κράτος... Δεν συνάδει...

Είναι κρίσιμης σημασίας να μπορούν τα κράτη να επιλύουν τις όποιες διαφωνίες ή και εντάσεις ειρηνικά πριν να σημειωθεί οποιαδήποτε κλιμάκωση. Από την άλλη, παρότι η περιοχή της Μεσογείου πλασιώνεται από διακρατικές εντάσεις, μέχρι στιγμής έχει πρυτανεύσει η λογική, αν και στο πεδίο των οριοθετήσεων **δεν κυριαρχείται, αποκλειστικά, από την επιστήμη της νομικής, αφού υπεισέρχεται έντονα το πολιτικό στοιχείο.**

Στην Ελλάδα επικρατεί η αντίληψη ότι ένα κράτος μπορεί να στείλει μονομερώς τις γεωγραφικές συντεταγμένες στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και αυτές αυτομάτως να υιοθετηθούν. Αυτό δεν είναι, απολύτως, αληθές.

Η συχνά μονομερής αποστολή συντεταγμένων θαλασσιών ζωνών στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο στο παρελθόν (από Τουρκία), μέχρι το 1999, δεν μπορεί να έχει νομική ισχύ διότι δεν υπάρχει οριοθετική συμφωνία. Σύμφωνα με τη Σύμβαση Δικαίου της Θάλασσας (1982) προβλέπεται, προηγουμένως, η ύπαρξη οριοθετικής συμφωνίας μεταξύ δύο ή περισσότερων παράκτιων κρατών.

Η αποστολή, όμως, των συντεταγμένων της υφαλοκρηπίδας της πρόσφατης συμφωνίας (μνημόνιο 2019) Τουρκίας-Λιβύης στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών διαφέρει από τις προηγούμενες φορές, διότι αυτή τη φορά περιέχει τις συγκεκριμένες συντεταγμένες. Επομένως, η περίπτωση είναι νομότυπη (αν και παράνομη) σύμφωνα με το άρθρο 102 του ΟΗΕ (αναμφισβήτητα ενισχύει την θέση της Τουρκίας διπλωματικά) και ο ΓΓ του ΟΗΕ ήταν υποχρεωμένος να διαβιβάσει το έγγραφο σε όλα τα κράτη.

Όμως, δεν είναι δυνατόν να γίνεται αποδεκτό η Κροατία, η Σλοβενία, το Μαρόκο, η Συρία κ.λ.π. να είναι ποιο μπροστά από μας στην **παράπλευρη σκέψη.** Η Ελλάδα προχωρεί με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και

τις ίδιες λεκτικές εκφράσεις της δεκαετίας του '80 (π.χ. Η Τουρκία είναι απομονωμένη διεθνώς, το Διεθνές Δίκαιο είναι με το μέρος μας κ.λ.π.).

Οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας ή/και ΑΟΖ (Δίλημμα):

Η UNCLOS όσον αφορά στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας (Τουρκία-Λιβύη, στην ουσία, έκαναν οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και όχι ΑΟΖ) στο Άρθρο 84 αναφέρει:

Άρθρο 84. Ναυτικοί χάρτες και πίνακες γεωγραφικών συντεταγμένων

1. *Επιφυλασόμενου του παρόντος μέρους, οι εξωτερικές οριογραμμές της υφαλοκρηπίδας και οι γραμμές οριοθέτησης που χαράσσονται σύμφωνα με το άρθρο 83 εμφανίζονται σε χάρτες κλίμακας ή κλιμάκων επαρκών για την εξακρίβωση της θέσης τους. Όπου ενδείκνυται, αυτές οι εξωτερικές οριογραμμές ή γραμμές οριοθέτησης μπορούν να αντικατασταθούν από πίνακες γεωγραφικών συντεταγμένων σημείων, που να προσδιορίζουν το χρησιμοποιούμενο γεωδαιτικό σύστημα.*

2. *Το παράκτιο κράτος θα δίνει την δέουσα δημοσιότητα σ' αυτούς τους χάρτες ή πίνακες γεωγραφικών συντεταγμένων και θα καταθέτει αντίγραφο κάθε τέτοιου χάρτη ή πίνακα στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και, στην περίπτωση αυτών που δείχνουν τις εξωτερικές οριογραμμές της υφαλοκρηπίδας, στο γενικό γραμματέα της αρχής.*

Ορισμένοι εμπειρογνώμονες έχουν την άποψη ότι «Η αποστολή σχετικών συντεταγμένων θαλασσίων ζωνών στον Γ.Γ. του ΟΗΕ, σύμφωνα με την ΣΔΘ (UNCLOS), προϋποθέτει την ύπαρξη, προηγουμένως, οριοθετικής συμφωνίας μεταξύ δυο παράκτιων κρατών. **Δηλαδή, ότι πρέπει να προηγηθεί συμφωνία οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας και μετά να σταλούν οι γεωγραφικές συντεταγμένες στον ΟΗΕ.**

Η μονομερής, όμως, ανακήρυξη της ΑΟΖ και η αποστολή των συντεταγμένων δηλώνει, τουλάχιστον σε πολιτικό επίπεδο, την πρόθεση ενός κυρίαρχου παρακτίου κράτους να έχει ΑΟΖ. Κατοχυρώνει τη θέση του για το τι θεωρεί ότι του ανήκει. Μέχρι την τελική οριοθέτηση τα όρια θεωρούνται προσωρινά (απαιτείται διαπραγμάτευση και συμφωνία για την τελική οριοθέτηση). Με άλλα λόγια, η Ελλάδα δηλώνει έμπρακτα και ειρηνικά (μαζί με άλλες ενέργειες) την αμφισβήτηση των παράνομων ενεργειών της Τουρκίας στην ανατολική Μεσόγειο.

Έχει γραφτεί στον τύπο και ειπωθεί από επίσημα χείλη αρμόδιων Υπουργών ότι η προηγούμενη κυβέρνηση, όπως και κάθε Κυβέρνηση σε αποδρομή, είχε έτοιμες αυτές τις συντεταγμένες. Αυτό είναι απόλυτα ανακριβές, διότι **οι συντεταγμένες αυτές έχουν καθοριστεί εδώ και δεκαετίες** από την Υδρογραφική Υπηρεσία του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών. Επίσης, μετ' εκπλήξεως μάθαμε ότι το Υπουργείο εξωτερικών προσέλαβε προσωπικό να ορίσει τις γραμμές βάσεως και τους κλειστούς κόλπους, πράγματα που είναι γνωστά στην Υδρογραφική Υπηρεσία του Ναυτικού από την δεκαετία του 1990. **Δυστυχώς, επιβεβαιώνεται για άλλη μία φορά ότι η συνεργασία των δύο κρίσιμων για τα Εθνικά συμφέροντα Υπουργείων (Άμυνας-Εξωτερικών) συνεχίζουν την παραδοσιακή πολιτική της ΜΗ αगाστής συνεργασίας, ΜΗ συνέργειας.**

Η Ελλάδα, έμμεσα, θεωρεί ότι έχει οριοθετήσει την ΑΟΖ της με την Λιβύη από το 2011, με το νόμο 4001/2011 για την έρευνα των υδρογονανθράκων. Οι περιοχές από μόνες τους δεν παρέχουν έννομα δικαιώματα. Στην ουσία, **η Ελλάδα δεν έχει αποστείλει ΠΟΤΕ χάρτες και Συντεταγμένες στον ΓΓ του ΟΗΕ.** Και όσο αυτό, πλέον συνειδητά, θα συνεχίσει να γίνεται σε συνδυασμό με την μη επιδίωξη εξάσκησης των κανόνων Διεθνούς Δικαίου (μόνο λεκτικές αναφορές) τόσο περισσότερο θα αποδυναμώνονται και οι θέσεις μας βάσει των αρχών του ΔΔΧ (IJC) για τη ΣΔΘ (1982).

Η κοινή γνώμη, ακούγοντας τους εμπειρογνώμονες έχει μπερδευτεί στο τι, τελικά, πρέπει να γίνει στη πράξη; Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα (ΗΥ) ή ΑΟΖ; Ο κάθε εμπειρογνώμων, είναι ανθρώπινο και λογικό, να υποστηρίζει αυτό που έχει σπουδάσει, αυτό το οποίο κατανοεί, αλλά κυρίως, αυτό που κατέχει σαν θέμα. Όμως, όπως έχει προαναφερθεί **το Διεθνές Δίκαιο παραπέμπει στις διατάξεις που αφορούν την υφαλοκρηπίδα. Συνεπώς, αν και η υφαλοκρηπίδα φαίνεται υποσύνολο της ΑΟΖ, διατηρεί την αυτοτέλειά της σε ότι αφορά την**

εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων, για αυτό απαιτείται οριοθέτηση και των δύο αυτών θαλάσσιων ζωνών (διότι είναι πιθανόν να υπάρξει διαφοροποίηση των ορίων των δύο ζωνών πέραν των 200 ν.μ.). Στη περίπτωση του Αιγαίου, όπου η αποστάσεις είναι περιορισμένες (κάτω των 200ν.μιλίων ανά χώρα), η ΑΟΖ πρέπει να οριοθετηθεί.

Εάν προσέξουμε τον σχετικό χάρτη σε συνδυασμό με τα χωρικά ύδατα θα παρατηρήσουμε ότι υπάρχουν τέσσερις βασικές ζώνες (περιοχές) με διαφορετικά χαρακτηριστικά, οι οποίες έχουν κατά καιρούς ξεχωριστά μνημονευτεί σε διάφορα έντυπα:

Βόρειο Αιγαίο Πέλαγος: υπάρχει μια θαλάσσια ζώνη διεθνών υδάτων (περιοχή άνω των 12 ν.μ.) που περιβάλλεται από τα νησιά Λήμνος, Ακ. Άθως, Σκύρος, Ψαρά, Άγιος Ευστράτιος και Λέσβος. Η Τουρκία, πιθανόν να διεκδικήσει ολόκληρη τη ζώνη, κυρίως, με βάση την απόφαση του Ιουνίου 1977 (τα νησιά της Μάγχης «κλειδωμένα» εντός της γαλλικής ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας). Οι συνθήκες στο Αιγαίο είναι διαφορετικές, καθώς ο χώρος είναι πολύ πιο περιορισμένος από ότι στο στενό της Μάγχης (Channel) ή στον κόλπο του Granville και υπάρχει συνέχεια συστάδας νησιών από την ηπειρωτική χώρα. Επίσης, κάποιος μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να διαχωρίσει την άσκηση δικαιοδοσίας της υφαλοκρηπίδας από εκείνη της ΑΟΖ. Η νομολογία σχετικά με τη «φυσική επέκταση του εδάφους κάτω από τη θάλασσα-βυθό και υπύδαφος» ισχύει μόνο για την υφαλοκρηπίδα (Εφόσον θέλουμε και την στήλη του νερού πάνω από το βυθό μιλάμε για ΑΟΖ). Θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον να ενημερωθεί η κοινή γνώμη (γίνει δημόσια γνωστό) για το πως «βλέπουν» το συγκεκριμένο θέμα οι Μεγάλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις (κυρίως Γαλλία-Μεγάλη Βρετανία) που έχουν, στο παρελθόν, απευθυνθεί στο ΔΔΧ (IJC) για παρόμοιο θέμα (εάν διαφοροποιούνται από τις Ελληνικές θέσεις ή δεν έχουν (δυστυχώς) ερωτηθεί, επειδή θα το διαπραγματευτούμε ή υποχωρήσουμε αργότερα...). Όσον αφορά στις ΗΠΑ, γνωρίζουμε ότι για τον θαλάσσιο χώρο μεταξύ Φλόριντας και Κούβας (περίπου 90 ν.μιλια) έχουν υποστηρίξει και οριοθετήσει με τη μέθοδο της **μέσης γραμμής**.

Κεντρικό Αιγαίο (έξω από τον Κόλπο Κουσάντασι): Πολλοί καλοθελητές (μέσα-έξω) προωθούν ότι η ιδέα της Βόρειας Θάλασσας θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην θαλάσσια ζώνη (περιοχή 2) πέραν των 6-12 ν.μιλίων της κάθε χώρας (δημιουργία ενός ευρύτερα κοινού θαλάσσιου χώρου ανάπτυξης).

Εάν παρατηρήσουμε προσεκτικά τον χάρτη του Βορειο-κεντρικού Αιγαίου και αναρωτηθούμε ποιες είναι οι νησίδες-βραχονησίδες-βράχοι που μπορούν να δώσουν το μεγαλύτερο (στρατηγικό) βάθος θαλάσσης (προς όφελος Τουρκίας) στη καρδιά του Αιγαίου, γίνεται αντιληπτό ότι στρατηγικής σημασίας είναι, κυρίως, ο **Αγ. Ευστράτιος, τα Ψαρά και οι Καλόγεροι και από μεγάλα νησιά η Λέσβος, η Χίος, η Σάμος και η Ικαρία**. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που η Τουρκία τα εμπλέκει και θέλει να τα αποδυναμώσει, τόσο από πλευράς Διεθνούς Δικαίου της θάλασσας όσο και από πλευράς των νόμιμων δικαιωμάτων και νόμιμης άμυνας (αποστρατικοποίηση). Τα νησιά αυτά περιλαμβάνονται στο εγχειρίδιο της Στρατιωτικής Ακαδημίας της Άγκυρας, μαζί με τα πολύ περισσότερα που αμφισβητούνται.

Νότιο Αιγαίο (μεταξύ Κυκλάδων και Δωδεκανήσων): Η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης (12 ν.μ.) σε αυτήν την περιοχή θα άφηνε μικρές περιοχές διεθνών υδάτων που είναι στα χέρια της Ελλάδας να διαχειριστεί την απόλυτη ελευθερία ναυσιπλοΐας για τα Πλοία. Η επέκταση των χωρικών υδάτων στα 10 ν.μίλια ή παραμονή των χωρικών υδάτων με τα σημερινά ισχύοντα και δημιουργία διεθνών στενών παρακτίου κράτους, ίσως, αποτελεί μία λύση. Όμως, θα είναι εις βάρος της αμυντικής μας ικανότητας (και όχι μόνο) εάν υποχωρήσουμε, οικειοθελώς, στη μείωση των χωρικών μας υδάτων στα 3 ν.μίλια που υποστηρίζουν πολλοί, υψηλά ιστάμενοι, εντός και εκτός της χώρας (και όχι μόνον γι' αυτή την περιοχή).

Περιοχή μεταξύ Ρόδου και Μεγίστης: Η πλέον δύσκολη περίπτωση. Δυστυχώς, η εμπειρία μου (προφανώς και των αρμόδιων πολιτικών) και η αντίληψή μου λέει ότι αυτή την περίπτωση θα την αντιμετωπίσουμε μόνοι μας. Το δικαίωμα αυτών των νησιών σε χωρικά ύδατα 12 ν.μιλίων δεν μπορεί να αμφισβητηθεί (απ' όλες τις σχετικές αποφάσεις τρίτων του ΔΔΧ), καθόσον ο ευρύτερος θαλάσσιος χώρος είναι αρκετά μεγάλος. Η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ, ωστόσο, για το Καστελλόριζο (λόγω του δυσανάλογου μήκους της ακτογραμμής) είναι η βασική διαφωνία της Άγκυρας. Με τις τελευταίες ενέργειες η Άγκυρα (μνημόνιο με Τρίτολη και επικείμενη αδειοδότηση περιοχών για έρευνα/ εξόρυξη πετρελαίου) μας έδειξε τις προθέσεις της, δηλαδή, πιστεύει ότι αυτή η δυσαναλογία υπάρχει και στην περίπτωση της Ρόδου και της Καρπάθου (ασχέτως εάν είναι λιγότερο εμφανής). Η Τουρκία συμπεριλαμβάνει και την Κρήτη (δηλαδή, τα νησιά δεν έχουν ΑΟΖ) εν τούτοις την χρησιμοποιεί ως δόλωμα η προπαγάνδα (περίπτωση Χότζα για την Τουρκία και Γκαϊμπελς - Δύναμη του επαναλαμβανόμενου ψέματος - για την Ελλάδα). Η Τουρκία υποστηρίζει ότι η πλήρης εφαρμογή της μέσης γραμμής/ ίσης αποστάσεως για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ αδικεί κατάφορα την Τουρκία και επιζητεί να το δικαιολογήσει με μια περιορισμένη εφαρμογή και για τη Ρόδο-Κάρπαθο, χρησιμοποιώντας κάθε τρόπο και μέσον (μέχρι στιγμής διπλωματία Κανονιοφόρων). Δυστυχώς και προς μεγάλη έκπληξη το Υπουργείο εξωτερικών υιοθετεί, εν μέρει, τις θέσεις της Τουρκίας (απίστευτο και αδιανόητο στην περίπτωση της Κρήτης) που σημαίνει ότι στη διαχρονική μυστική διπλωματία, από εποχής κ. Σημίτη, έχει προσυμφωνηθεί η εκχώρηση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων με χάρισμα εκατοντάδων δισεκατομμυρίων ευρώ (και, ίσως, μεγάλο μέρος της κυριαρχίας μας όπως απεδείχθη-προπομπός- με την υπογραφή συμφωνίας ΑΟΖ Ελλάδας-Ιταλίας).

Αποστρατικοποίηση Νήσων- Γκρίζες ζώνες-Παραβιάσεις

Τα σύνορα της περιοχής του Έβρου έχουν χαραχθεί σύμφωνα με το πρωτόκολλο επιτροπής Διαχάραξης των Ε/Τ Συνόρων που επικυρώθηκε στις 23 Νοεμβρίου 1926, απόρροια της συνθήκης της Λωζάνης. Τα τελευταία θλιβερά γεγονότα της «κατασκήνωσης» της Τουρκικής στρατοφυλακής εντός Ελληνικού εδάφους στον Έβρο (Μάιος 2020), πιθανόν, να μετονομαστεί ως τετράγωνο στρατηγικής ήττας της ντροπής (συμπληρωματικό του τριγώνου).

Η αποστρατικοποίηση των ελληνικών νησιών Λήμνου και Σαμοθράκης, η οποία μαζί με την αποστρατικοποίηση των Δαρδανελίων, της Θάλασσας του Μαρμαρά και του Βοσπόρου, καθώς επίσης και των

τουρκικών νησιών Ίμβρου (Gokceada), Τενέδου (Bozcaada) και Λαγουσών (Tavcan), αρχικώς προεβλέπετο στη Σύμβαση της Λωζάνης (άρθρο 4) για τα Στενά του 1923, καταργήθηκε από τη Σύμβαση του Montreux του 1936 (όπως ρητώς μνημονεύεται στο προοίμιό της).

Το δικαίωμα της Ελλάδας να εξοπλίσει τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη αναγνωρίστηκε από την Τουρκία, σύμφωνα και με την επιστολή που απηύθυνε στον Έλληνα Πρωθυπουργό στις 6 Μαΐου 1936 ο τότε Τούρκος Πρέσβης στην Αθήνα Roussen Esref, κατόπιν οδηγιών της Κυβέρνησής του. Η Τουρκική Κυβέρνηση επανέλαβε αυτή τη θέση, όταν ο τότε Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Rustu Aras, απευθυνόμενος προς την Τουρκική Εθνοσυνέλευση με την ευκαιρία της κύρωσης της Συμβάσεως του Montreux, αναγνώρισε ανεπιφύλακτα το νόμιμο δικαίωμα της Ελλάδας να εγκαταστήσει στρατεύματα στη Λήμνο και τη Σαμοθράκη, με τις εξής δηλώσεις του: «Οι διατάξεις που αφορούν τις νήσους Λήμνο και Σαμοθράκη, οι οποίες ανήκουν στη γειτονική μας και φιλική χώρα Ελλάδα και είχαν αποστρατικοποιηθεί κατ' εφαρμογήν της Σύμβασης της Λωζάνης του 1923, **επίσης**, καταργήθηκαν με τη νέα Σύμβαση του Montreux και αυτό μας ευχαριστεί ιδιαίτερα» (Εφημερίδα των πρακτικών της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης, τεύχος 12, Ιούλιος 31/1936, σελ. 309).

Επίσης, η Συνθήκη της Λωζάνης (άρθρο 13) προβλέπει, την μερική αποστρατιωτικοποίηση των νήσων Λέσβου, Ικαρίας, Σάμου και Χίου. Ειδικότερα, το ανωτέρω άρθρο προβλέπει τα εξής:

«Προς εξασφάλισιν της ειρήνης, η Ελληνική Κυβέρνησις υποχρεούται να τηρή εν ταις νήσοις Μυτιλήνη, Χίω, Σάμω και Ικαρία τα ακόλουθα μέτρα:

Αι ειρημέναι νήσοι δεν θα χρησιμοποιηθώσιν εις εγκατάστασιν ναυτικής βάσεως ή εις ανέργερσιν οχυρωματικού τινος έργου.

Θα απαγορευθεί εις την Ελληνικήν στρατιωτικήν αεροπλοΐαν να υπερίπταται του εδάφους της ακτής της Ανατολίας. Αντιστοίχως, η Οθωμανική Κυβέρνησις, θα απαγορεύση εις την στρατιωτικήν αεροπλοΐαν αυτής να υπερίπταται των ρηθισών νήσων.

Αι ελληνικά στρατιωτικά δυνάμεις εν ταις ειρημέναις νήσοις θα περιορισθώσι εις τον συνήθη αριθμόν των δια την στρατιωτικήν υπηρεσίαν καλουμένων, οίτινες δύνανται να εκγυμνάζωνται επί τόπου, ως και εις δύναμιν χωροφυλακής και αστυνομίας ανάλογον προς την εφ' ολοκλήρου του ελληνικού εδάφους υπάρχουσαν τοιαύτην».

Τα Δωδεκάνησα παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα «κατά πλήρη κυριαρχία» από τη Σύμβαση Ειρήνης των Παρισίων, μεταξύ Ιταλίας και Συμμάχων, τον Απρίλιο του 1947. Περαιτέρω, οι διατάξεις της εν λόγω Συνθήκης (άρθρο 14) προβλέπουν την αποστρατιωτικοποίηση των νήσων αυτών: «Αι ανωτέρω νήσοι θα αποστρατιωτικοποιηθώσι και θα παραμείνωσιν αποστρατιωτικοποιημέναι». Στα Δωδεκάνησα υφίστανται δυνάμεις εθνοφυλακής, οι οποίες έχουν δηλωθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις της συμφωνίας CFE.

Στο σημείο αυτό (Δωδεκάνησα), τα επιχειρήματα της Τουρκίας είναι αδύναμα, καθώς η ίδια δεν αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος σε αυτήν τη Συνθήκη των Παρισίων (1947), επομένως, αποτελεί «res inter alios acta» γι' αυτήν, δηλαδή ζήτημα που αφορά άλλα κράτη. Σύμφωνα δε με το άρθρο 34 της Σύμβασης της Βιέννης περί του Δικαίου των Συνθηκών (23 Μαΐου 1969), «μια συνθήκη δεν δημιουργεί υποχρεώσεις ή δικαιώματα για τρίτες χώρες», εκτός των συμβαλλομένων.

Η Ελλάδα μέχρι σήμερα εφαρμόζει τις παραπάνω διατάξεις, σε αντίθεση με την Τουρκία της οποίας τα πολεμικά αεροσκάφη υπερίπτανται καθημερινά του ελληνικού εναερίου χώρου των εν λόγω ελληνικών νησιών.

Η Τουρκία, επίσης, αμφισβητεί την ελληνική κυριαρχία σε περιοχές και νησίδες του Αιγαίου, υποστηρίζοντας ότι οι διεθνείς συνθήκες δεν προσδιορίζουν ελληνική κυριαρχία σε αυτές τις περιπτώσεις. Ο αριθμός των «αμφισβητούμενων» περιοχών ανέρχεται σήμερα σε πολύ περισσότερα από 36 νησιά και νησίδες (Εγχειρίδιο Τουρκικής Στρατιωτικής Ακαδημίας), ενώ ειδικά για τα Ίμια (ΟΧΙ Σημαία, ΟΧΙ στρατεύματα, ΟΧΙ πλοία),

η γειτονική χώρα υποστηρίζει πλέον με κάθε επισημότητα (ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του τουρκικού ΓΕΕΘΑ) την κυριαρχία τους θεωρώντας ότι οι Έλληνες ψαράδες παραβιάζουν τα χωρικά ύδατα της γειτονικής χώρας.

Ειδικότερα, η Τουρκία ισχυρίζεται ότι η ελληνική κυριαρχία εκτείνεται μόνο σε εκείνα τα νησιά του Αιγαίου τα οποία αναφέρονται ονομαστικά στα κείμενα των Συνθηκών με τις οποίες αυτά τα νησιά παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα.

Το διεθνές νομικό πλαίσιο, ωστόσο, με το οποίο ρυθμίστηκαν τα θέματα κυριαρχίας στην περιοχή μετά τους Παγκοσμίους Πολέμους (Συνθήκες Λωζάνης 1923 και Παρισίων 1947) είναι απολύτως σαφές και αδιαμφισβήτητο. Ειδικότερα το άρθρο 12 της Συνθήκης της Λωζάνης του 1923 προβλέπει τα εξής:

Η ληφθείσα απόφασις της 13ης Φεβρουαρίου 1914 υπό της Συνδιασκέψεως του Λονδίνου εις εκτέλεσιν των άρθρων 5 της Συνθήκης του Λονδίνου της 17/30 Μαΐου 1913 και 15 της Συνθήκης των Αθηνών της 1/14 Νοεμβρίου 1913, η κοινοποιηθείσα εις την Ελληνικήν Κυβέρνησιν τη 13 Φεβρουαρίου 1914 και αφορώσα εις την κυριαρχίαν της Ελλάδος επί των νήσων της Ανατολικής Μεσογείου, εκτός της Ίμβρου, Τενέδου και των Λαγουσών νήσων (Μαυρουών) ιδία των νήσων Λήμνου, Σαμοθράκης, Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας επικυρούται, υπό την επιφύλαξιν των διατάξεων της παρούσης Συνθήκης των συναφών προς τα υπό την κυριαρχίαν της Ιταλίας διατελούσας νήσους, περί των διαλαμβάνει το άρθρο 15. Εκτός αντιθέτου διατάξεως της παρούσης Συνθήκης, αι νήσοι, αι κείμεναι εις μικροτέραν απόστασιν των τριών μιλίων της ασιαστικής ακτής, παραμένουσιν υπό την τουρκικήν κυριαρχίαν"

Σύμφωνα με το άρθρο 15 της Συνθήκης της Λωζάνης:

«Η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των κάτωθι απαριθμουμένων νήσων, τουτέστι της Αστυπалаίας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου, Λέρου, Πάτμου, Λειψούς, Σύμης και Κω, των κατεχομένων νυν υπό της Ιταλίας και των νησίδων των εξ αυτών εξαρτωμένων, ως και της νήσου Καστελλορίζου»

Παρά το σαφές και αδιαμφισβήτητο κατά τα ανωτέρω διεθνές νομικό πλαίσιο με το οποίο ρυθμίστηκαν τα θέματα κυριαρχίας της Ελλάδος στην περιοχή του Αιγαίου, η Τουρκία το αμφισβητεί, προβάλλοντας και τη θεωρία των «γκρίζων ζωνών». Προφανώς κατ' εφαρμογή της ανωτέρω «θεωρίας», τουρκικές ακταιωροί συνεχίζουν να παραβιάζουν τα ελληνικά χωρικά ύδατα, τα οποία επιμόνως χαρακτηρίζουν ως «τουρκική επικράτεια», με κάθε ευκαιρία προκαλούν προσχεδιασμένα ναυτικά ατυχήματα, παρεμποδίζουν τον πλού των Ελληνικών ακταιωρών (ΛΣ) στις Ελληνικότατες θάλασσες κ.λ.π. Στον αντίποδα οι Ελληνικές αντίστοιχες ακταιωροί εφαρμόζουν (με πολιτικές εντολές) τους κανόνες αποφυγής της ναυτικής τέχνης ή την «ναυτική τέχνη εθισμού της υποχωρήσεως» ή «αποφυγής» κατά το ηπιότερον.

Οι υπερπτήσεις, πλέον, δεν αφορούν κάποιες νησίδες ή βραχονησίδες για τις οποίες εγείρει διεκδικήσεις η Τουρκία στην βάση της θεωρίας των «γκρίζων ζωνών», αλλά και στον Έβρο και σε κατοικημένα μεγάλα νησιά. Δεν θα πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι το τελευταίο καιρό έχουν ξανα-εμφανισθεί επίμονα δημοσιεύματα στην Τουρκία που συνδέουν την ελληνική κυριαρχία στα νησιά με την υποτιθέμενη υποχρέωση αποστρατιωτικοποίησης τους. Φαίνεται να επανέρχεται ένα μοντέλο άμεσης σύνδεσης της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών με την αμφισβήτηση της κυριαρχίας τους, ακόμα κι αν πρόκειται για μεγάλα και κατοικημένα νησιά. Πρόκειται για εξέλιξη ανησυχητική, η οποία προς το παρόν αντιμετωπίζεται μάλλον αμήχανα στη... «ρουτίνα» των υπερπτήσεων με τις οποίες η Άγκυρα επιδιώκει να υποστηρίξει τα επιχειρήματά της. **Η συνειδητή, από την Ελλάδα, αποφυγή της στρατιωτικοποίησης της κατάστασης δεν πρέπει να αναλύεται και να μεταφράζεται σε αποστρατιωτικοποίηση και των Ενόπλων μας Δυνάμεων ούτε σε μη λειτουργία (διακοπή) των δίαυλων επικοινωνίας, γιατί εγκυμονεί σοβαρότατους κινδύνους.**

Η Τουρκία, με επίδειξη ισχύος, επιχειρεί να επιβάλει ένα καθεστώς «ρουτίνας» στην παραβίαση κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας ως πρώτο βήμα για μια μορφή «δορυφοροποίησης», όπως ταιριάζει στη βούληση του τοξικού «Σουλτάνου» για μετατροπή της Τουρκίας σε υπερ-περιφερειακή υπερδύναμη. **Η τουρκική**

πολιτική είναι επεκτατική, στηρίζεται στη φιλοσοφία του 19^{ου} αρχές 20^{ου} αιώνα, επιζητά τον επιθυμητό ζωτικό της χώρο (π.χ. Γερμανία προ Παγκοσμίου Πολέμου), επιδιώκει την ταπείνωση της Ελλάδας και την φιλανδοποίηση του Αιγαίου (ακύρωση της επαναστάσεως του 1821), ως πρώτο βήμα, πριν οδηγήσει την χώρα μας σε ένα τραπέζι διαπραγματεύσεων, όπου ο ίδιος θα έχει θέσει την ατζέντα και θα υπαγορεύει τις λύσεις. Οι αντίθετες, στο Διεθνές Δίκαιο, τουρκικές πράξεις απέδειξαν ότι η Τουρκία εκτελεί με συνέπεια τους μακρόπνοους σχεδιασμούς της και ότι **δεν** θα σταματήσει με τις ευρωπαϊκές κυρώσεις και τις ασθενείς επικλήσεις της διεθνούς νομιμότητας. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η Τουρκία διατηρώντας τις Οθωμανικές της δομές διατηρεί και τις ίδιες βλέψεις και χρησιμοποιεί τους Υδρογονάνθρακες για να εφαρμόσει τη πολιτική της.

Αν κάποιος αναλογιστεί ομοιότητες της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (π.χ. 1974 Κύπρος, 1976 Γιον Κιπούρ), με την ΕΕ και τις Μεγάλες Δυνάμεις να δείχνουν αδιάφορες και εσωστρεφείς για τους δικούς τους λόγους, το ενδεχόμενο ότι ο ηγέτης μίας χώρας που έχει αναθεωρητικές (επεκτατικές) τάσεις και αισθάνεται παντοδύναμος, ίσως, μπει και στον πειρασμό να ακρωτηριάσει τον γείτονά του, όπως για παράδειγμα την Συρία, την Λιβύη κ.λ.π.

Στον αντίποδα, όσο επιτυχή και να είναι τα σχήματα συνεργασίας σε καμία περίπτωση δεν είναι ικανά να υποκαταστήσουν την **αναγκαία σκληρή ισχύ** που, μερικώς, αμφισβητείται και η οποία θα αποσοβούσε την τουρκική απληστία. Η σύναψη συμμαχιών με σεβαστά κράτη είναι θεμιτή και θετική, αλλά ουδέν εξ αυτών θα έχει τη πρόθεση να πολεμήσει υπέρ ημών, χωρίς αντίκρισμα. Αναμφισβήτητα, η παρούσα συγκυρία με την στήριξη της Γαλλίας (στην Ελλάδα) είναι η «όαση της ερήμου» στην διαχρονική υποχωρητικής μας προσέγγιση.

Ποια αναμένεται να είναι η Τουρκική αντίδραση; Τι επιδιώκει η Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο;

Η Τουρκία θα αντιδράσει; Προφανώς και θα αντιδράσει! Ούτως ή άλλως το κάνει και τώρα! Ήδη έχει κάνει γνωστό με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο (πλέον της εικοσαετίας) ότι **«τίποτε δεν θα γίνεται στην Ανατολική και Κεντρική Μεσόγειο, χωρίς την έγκρισή της ή, κατά το ηπιότερον, χωρίς την (απόλυτη) συμμετοχή της»**.

Οι Τουρκία καλλιεργεί το ελληνικό φοβικό σύνδρομο, και μεταξύ των άλλων, με τη συνεχή και έντονη αεροναυτική παρουσία της στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και δη στη καρδιά της ανατολικής Μεσογείου (συμπεριλαμβανομένου του Αιγαίου). Θέλει να καταστήσει σαφές ότι έχει θέσει υπό τον απόλυτο έλεγχό της τη θαλάσσια περιοχή που ορίζεται από τη γραμμή Κύπρος-Ρόδος-Κρήτη-Τρίπολη. Γι' αυτό και σ' αυτή την περιοχή έχουν ναυτική παρουσία, πραγματοποιούν συχνά αεροναυτικές ασκήσεις και ακόμα συχνότερα τη δεσμεύουν με εκδόσεις Navtex (εγκλωβίζουν ελληνικά νησιά κ.λ.π.) και αμφισβητούν με κάθε τρόπο τα ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα. Η συμμετοχή της «Τουρκικής θυγατρικής BP» (συμφερόντων ευρύτερης οικογενείας Ερντογάν) στα πελώρια κοιτάσματα νότια και νοτιοδυτικά της Κρήτης και στη περιοχή της Λιβύης, σύμφωνα με ευρωπαϊκές μελέτες εξαιρετων επιστημόνων κ. Κονοφάου και Φώσκολου, και η χειραγώγηση του μεταναστευτικού της Βόρειας Αφρικής (προς Ευρώπη) είναι τα βασικά επιτακτικά της ζητούμενα.

Γεγονός είναι, ότι πέραν των διεκδικήσεων και προκλήσεων στο Αιγαίο, η Άγκυρα θεωρεί την Ανατολική Μεσόγειο «Τουρκική λίμνη» όχι τώρα αλλά και παλαιότερα. Στο στρατιωτικό περιβάλλον, αυτό άρχισε να γίνεται αντιληπτό από τα τέλη της δεκαετίας του '90, τότε που η Τουρκία άρχισε να προσπαθεί να εξελιχθεί σε μεγάλη ναυτική δύναμη. Αυτό συνδυαζόταν και με τους ανεξήγητους (από πλευράς του Ναυτικού) γεωγραφικούς περιορισμούς ασκήσεων, διακοπή ασκήσεων ανατολικά Κρήτης, αναστολή ή/ και ακυρώσεις των ασκήσεων του ενιαίου αμυντικού δόγματος. Σήμερα, αυτό το σοβαρό ζήτημα, απαιτείται να συνεκτιμάται με το γεγονός της εξ αντικειμένου συρρίκνωσης της ελληνικής ισχύος, λόγω και της μακρόχρονης οικονομικής αδυναμίας.

Η περίπτωση της Λιβύης είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και θα πρέπει να μας απασχολήσει ιδιαίτέρως. Είναι, ίσως, η πλέον ανησυχητική περίπτωση σε στρατιωτικό, πολιτικό και περιφερειακό επίπεδο στην Κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο. Σε στρατιωτικό επίπεδο η απειλή για την Ελλάδα αυξάνει (εφόσον η Τουρκία ελέγξει/εποπτεύσει την Λιβύη) θα είναι πλέον, τουλάχιστον, 270 μίλλια (Συνδυασμός βάσεων Λιβύης-Αλβανίας ή/ και Τυνησίας). Σε πολιτικό επίπεδο, εάν η Τουρκία καταφέρει να είναι εγγυήτρια για τη Νέα Λιβύη, τότε θα είναι

εγγυήτρια και για τους υδρογονάνθρακες της Ευρώπης (με ότι αυτό συνεπάγεται), ενώ ταυτόχρονα θα ελέγχει και τη μεταναστευτική ροή προς την Ευρώπη.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η απόφαση της Άγκυρας να μονιμοποιήσει και να πυκνώσει την **αεροναυτική παρουσία** της (από Λιβύη μέχρι Συρία) εντάσσεται στην ευρύτερη νεοοθωμανική στρατηγική. Βασική συνιστώσα αυτής της στρατηγικής, όπως σε ανύποπτο χρόνο την έχει εκθέσει ο Νταβούτογλου, είναι η μετατροπή της Τουρκίας σε μεγάλη ναυτική περιφερειακή δύναμη, **με κυρίαρχη παρουσία σ' όλη την Ανατολική Μεσόγειο. Η Τουρκία είναι αποφασισμένη να λειτουργήσει σαν περιφερειακή δύναμη. Να είναι η βασική Δύναμη της Ανατολικής Μεσογείου, με θύλακες στην «Τουρκική λίμνη» την Ελλάδα-Κύπρο-Αίγυπτο.** Ολοφάνερα ετοιμάζει τα επόμενα βήματα, πλέον της Ανατολικής Μεσογείου, και στο Αιγαίο και στα Βαλκάνια. Οι δηλώσεις περί δυνατότητας έλευσης ενός περίπου ανθόσπαρτου βαλκανικού περιβάλλοντος, αυξάνουν ακόμη περισσότερο την αναξιοπιστία της Ελλάδας. Γιατί, για τα επιτεύγματα των ηγεμονικών κρατών το κράτος που κατευνάζει είναι αναξιόπιστο και αναλώσιμο και σύμφωνα με τον Έλληνα φιλόσοφο Π. Κονδύλη «**η αξία μίας συμμαχίας για ένα της μέλος καθορίζεται από το ειδικό βάρος του τελευταίου μέσα στο σύνολο της συμμαχίας**».

Με δεδομένη την σταδιακή αποχώρηση της Αμερικής από την Μεσόγειο, ίσως, το καλύτερο αντίδοτο στη διαφαινόμενη διαμορφωθείσα κατάσταση είναι η δημιουργία ενός υποκατάστατου θύλακα (π.χ. υποΝατοϊκό κ.λ.π.) στην περιοχή (Ελλάδα-Κύπρος-Αίγυπτος-Ισραήλ) με Ηγέτιδα την Γαλλία σε ευρύτερη συνεργασία με Αραβικά Εμιράτα και Σαουδική Αραβία για να αποφύγουμε τη συνέχεια της Αραβικής ανοίξεως με, τυχόν, μελλοντικό Ισλαμικό «χειμώνα». Ήδη, η ενεργοποίηση της Γαλλίας είναι προς το συμφέρον της Ελλάδος και της Ευρώπης.

Ποια είναι τα αποτελέσματα άσκησης αυτής της πολιτικής για 38+ έτη; Υπάρχει εναλλακτική λύση;

Τα γεγονότα αποδεικνύουν πως η χρόνια προσπάθεια της ελληνικής διπλωματίας να κατευνάσει τον τουρκικό επεκτατισμό έχει αποτύχει. Η διπλωματία για να πετύχει έχει την ανάγκη των συνεργασιών (συμμαχιών) και κυρίως της ισχύος των Ενόπλων Δυνάμεων. Το αξιόμαχο των ΕΔ είναι το εργαλείο της εκάστοτε Κυβέρνησης. **Τα διαβήματα διαμαρτυρίας δεν αποτρέπουν τις τουρκικές επεκτατικές πιέσεις. Το μόνο που προσφέρουν στην Αθήνα είναι ένα φύλλο συκής.** Οι συμφωνίες της Βέρνης, της Μαδρίτης και του Ελσίνκι (αμφιταλαντώσεις και ολιγωρίες) δεν έχουν φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα, έχουν αποτύχει σύμφωνα με όλες τις δημόσιες δηλώσεις πολιτικών και των υπευθύνων και εμπλεκόμενων Υπουργών. Η Άγκυρα, όμως, συνεχίζει να προωθεί τις διεκδικήσεις της με πράξεις που δημιουργούν μικρότερα ή μεγαλύτερα πολιτικά τετελεσμένα.

Η απειλή της Τουρκίας περί casus belli αν και εντελώς παράνομη, δεν μπορεί να μη ληφθεί (σοβαρά) υπ' όψη. Πλέον, έχουμε φτάσει στην απέναντι όχθη. Όμως, δεν μπορεί να ζούμε μία ζωή με τη λογική να μην ενοχληθεί η Τουρκία. Με αυτές τις αντιλήψεις έχουμε καταλήξει, σήμερα, να είμαστε στα πρόθυρα του ακρωτηριασμού της ακυρώσεως της επαναστάσεως του 1821 ή ενός μοντέρνου προτεκτοράτου. Καταλήξαμε να μην είμαστε ανεξάρτητο κράτος για να πάρουμε απόφαση, να αισθανόμαστε ότι παραδώσαμε την κυριαρχία μας. Σήμερα, έχουμε τα εξής θλιβερά προνόμια. **Είμαστε μία από τις ελάχιστες χώρες στον κόσμο που δεν έχουν θεσπίσει χωρικά ύδατα 12 ν. μίλια.** Μαζί με την Αλβανία, το Κουβέιτ και το Μαυροβούνιο, είμαστε τα κράτη εκείνα που δεν έχουν κηρύξει θαλάσσιες ζώνες δικαιοδοσίας πέραν των χωρικών υδάτων. Ενώ έχουμε ως σημαία μας (ρητορικά) το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας δεν το ασπαζόμαστε, δεν το αξιοποιούμε δεν το διεκδικούμε και ουσιαστικά **είμαστε το μόνον παράκτιο «Θαλασινό» κράτος, από τα 149 παράκτια κράτη του πλανήτη, που έχει τις μικρότερες θαλάσσιες ζώνες παγκοσμίως!!!** Πάνω από 29 χώρες σε όλο τον κόσμο με διαφορετική στρατιωτική ισχύ εκάστη, έχουν ανακηρύξει ΑΟΖ και αναφέρουν διαφορές για την υφαλοκρηπίδα τους και την ΑΟΖ, αλλά καμία εξ αυτών δεν οδηγήθηκε σε πόλεμο γι' αυτό (Εάν Ελλάδα και Τουρκία καθιέρωναν ΑΟΖ με βάση τη μέση γραμμή, ο υπόλοιπος διεθνής θαλάσσιος χώρος του Αιγαίου (19,7%) θα εμπίπτει εξ ολοκλήρου στη δικαιοδοσία της Ελλάδος).

Απέχουμε από οποιαδήποτε άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων μας, όπως ορίζονται στη σύμβαση Διεθνούς Δικαίου Θαλάσσης, σε όλες τις θάλασσές μας. Μήπως, στραβά αρμενίζουμε... και πρέπει να αλλάξουμε πορεία..., και όπως έλεγε ο Κινέζος φιλόσοφος Laozi (Lao Tzu) «Αν δεν αλλάξεις κατεύθυνση, μπορεί να καταλήξεις εκεί που πήγαινες», 38+ χρόνια τώρα...και συνεχίζουμε...

Και, συνήθως επιτακτικά, τίθεται το δεύτερο ψευδοδίλημμα (ενδυνάμωση καλλιέργειας φόβου): Με πολιτική ή στρατιωτική διπλωματία (στρατικοποίηση) θα λύσουμε το θέμα; Θέλουμε ρύθμιση εκκρεμοτήτων για το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο με πολεμικό επεισόδιο ή με διάλογο εφ' όλης της ύλης, με αφόρητη πίεση από Ε.Ε.-ΗΠΑ, που θέλουν την Τουρκία στην αγκαλιά τους;

Η απάντηση είναι πολύ απλή και συνοψίζεται σε μία μόνον λέξη: **Αποτροπή!!! Και, αποτροπή δεν σημαίνει, μόνον, στρατιωτική ισχύ.** Ο όρος αποτροπή μιας απειλής υποδηλώνει ότι **σκοπός είναι να μην υπάρξει πόλεμος.** Αυτός είναι και ο κύριος λόγος που οι Ένοπλες Δυνάμεις προετοιμάζονται για πόλεμο. Ταυτόχρονα, όμως, και να εφαρμοστούν οι πρόνοιες του διεθνούς δικαίου και στην ελληνική επικράτεια. Ο κορυφαίος, παγκοσμίως στις διεθνείς σχέσεις, Αμερικανός Hans Morgenthau μας εξηγεί ότι «*βιώσιμο είναι το κράτος, το οποίο δύναται να εφαρμόσει τις πρόνοιες του διεθνούς δικαίου που αφορούν την επικράτειά του*».

Η αποφυγή της στρατιωτικοποίησης της κατάστασης συνιστά συνειδητή επιλογή της Ελληνικής πλευράς. Μάλιστα, πολλά από τα πολιτικά επιχειρήματα δεν είναι κατανοητά με τη κοινή λογική. Με τα πρόσφατα γεγονότα της «Τουρκικής κατασκήνωσης» του Έβρου, την ακύρωση των ασκήσεων μεσαίας κλίμακας (π.χ. ΚΑΤΑΙΓΙΣ κ.λ.π.), την τηλεφωνική επαφή επεξήγησης της εμβολής (επακούμβηση) της φρεγάτας Λήμνου στο Κεμάλ Ρεϊς δείξαμε ότι δεν θέλουμε θερμό επεισόδιο. Με τις διαρροές στα ΜΜΕ δείξαμε ότι είμαστε ηττοπαθής και ο αντίπαλος μας αντιλαμβάνεται ως ριψάσπιδες (αύξηση υπερπητήσεων μεγάλων νησιών σε χαμηλό ύψος, πτήσεις UAV άνωθεν Έβρου, περιοχές έρευνας πετρελαίου νότια Κρήτης και ανατολικά Ρόδου κ.λ.π.). Δείξαμε, επίσης, ότι σκεφτόμαστε σοβαρά και θεωρούμε μονόδρομο την προσφυγή στη διεθνή διαιτησία (με 38 έτη συνειδητή καθυστέρηση και με υπογραφή εις βάρος μας παραχωρήσεων), χωρίς οι αρμόδιοι να είναι πλήρως ή/ και καθόλου προετοιμασμένοι, αφού δεν έχουν επεξεργαστεί το σκεπτικό του συνόλου των αποφάσεων των Διεθνών Δικαστηρίων που αφορά στους τρίτους, ενώ επίσημα επιβεβαιώθηκε ότι είμαστε, δυστυχώς ακόμη, πριν από το πρωτογενές στάδιο συντονισμού που αφορά στους κλειστούς κόλπους και στις γραμμές βάσεως (δεν ξέρουμε και τι άλλο θα δούμε!!!).

Ό,τι κι αν κάνουμε, όμως, πρέπει να το κάνουμε γρήγορα και σωστά, για να μη χάσουμε στο τραπέζι με ευρω-ατλαντική πίεση, όσα θα δίναμε μάχη να διατηρήσουμε με τα όπλα. Να το κάνουμε σωστά, διότι η **παρότρυνση «βρείτε τα», σημαίνει «δώστε τα».** Να το κάνουμε σωστά και όλοι μαζί συσπειρωμένοι και συντονισμένοι, προβάλλοντας μαζικά και επιθετικά στα διεθνή fora τα σωστά επιχειρήματα. Σε αυτή την συγκυρία, προσφάτως, έχουμε σύμμαχο και την Γαλλία την οποία πρέπει να αξιοποιήσουμε.

Ο Χρόνος μετράει εις βάρος μας. Παρά την, ελλειποβαρή και εις βάρος μας, υπογραφή συμφωνίας ΑΟΖ με την Αίγυπτο, το μνημόνιο Τουρκίας-Λιβύης σε συνδυασμό με τις ανακοινωθείσες έρευνες ανατολικά Ρόδου-Κρήτης (εγγύτερα των 12 ν.μιλίων) μας δείχνει το πραγματικό δρόμο. Ο τοξικός «Σουλτάνος» θα βγάλει το «ερευνητικό» νοτίως της Κρήτης ή πλησίον Καστελλορίζου και θα το στείλει στην ΑΟΖ της Λιβύης ή στα όρια του μνημονίου με την Λιβύη ή στο τριεθνές με την Αίγυπτο (γαλάζια πατρίδα). Ο ίδιος ο κ. Ερντογάν μας είχε προειδοποιήσει με τον πλέον επίσημο και άκομψο τρόπο, μέσα στο Προεδρικό Μέγαρο τον Δεκέμβριο του 2017 (εμείς είτε τον αναλύσαμε λάθος είτε τον αγνοήσαμε). Σε σύντομο χρονικό διάστημα οι θεωρίες του ποιος είναι με ποιον, μη λέτε τέτοια πράγματα περί μειωμένης κυριαρχίας, η Ελλάδα δεν απεμπολεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα, λίγα μέτρα ο φράκτης μέσα σημαίνει επίστευση και όχι ενδοτισμό, να μη στρατικοποιήσουμε τη διαφορά κ.λ.π., θα είναι ένα θλιβερό παρελθόν. Θα έρθει ο καιρός που όλα αυτά θα μοιάζουν και θα είναι ασήμαντα.

Το αφήγημα της «Γαλάζιας Πατρίδας» έχει σαφώς επικρατήσει στο διπλωματικό και στρατιωτικό κατεστημένο της Τουρκίας τα τελευταία χρόνια, αλλά και μέσα στο Προεδρικό Μέγαρο. Η προσπάθεια επηρεασμού και πειθούς και άλλων γειτονικών χωρών περιοχής (π.χ. Ισραήλ, Αίγυπτος), ίσως, μεσοπρόθεσμα βρει γόνιμο έδαφος. Η Τουρκία δείχνει να σέβεται, μόνον, τα κράτη που έχουν αυτοσεβασμό και είναι κυρίαρχα. Η Τουρκία δεν πρέπει να αναλύεται σύμφωνα με τον δυτικό τρόπο σκέψης.

Η ανάλυση των δεδομένων μας οδηγεί στο δύσκολο ερώτημα «και ήμεϊς τι γάρ οὖν ποιήσωμεν;».

Το ερώτημα είναι δύσκολο και πολύ δυσκολότερη η απάντησή του. Ο Ηράκλειτος συμβουλεύει «Ας μη συμπεραίνουμε τυχαία για μεγάλα πράγματα».

Η Ελλάδα, για να γίνει υπολογισμός αντίπαλος και να διαβλέπει ασφαλέστερα το διεθνές περιβάλλον, οφείλει:

- Να οικοδομήσει άμεσα το «**Τοπικό Ισχυρό**», δηλαδή, πολιτική σταθερότητα, εθνική ενότητα, οικονομία και στρατηγική στοχοθέτηση.
- Να ανακηρύξει την αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μίλια (μέχρι ΝΑ Κρήτης).
- Να καταθέσει στον ΟΗΕ ρηματική Διακοίνωση συμπληρωματική του νόμου 4001/2011 στην οποία θα δηλώνει και με συντεταγμένες την μέση γραμμή που προβλέπει ο νόμος αυτός ως εξωτερικό όριο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας «μέχρι να υπάρξει συμφωνία οριοθέτησης με τις σχετικές χώρες» (Έτσι θα υπάρχει καταγραφή και των ελληνικών διεκδικήσεων σε θαλάσσιες ζώνες στην Ανατολική Μεσόγειο, οι οποίες επικαλύπτουν φυσικά τις τουρκικές).
- Να επισπεύσει τη συμφωνία οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών με την Κύπρο και την Αίγυπτο (Η συνολική οριοθέτηση ΑΟΖ με την Κύπρο-Αίγυπτο ουσιαστικά θα ακυρώσει στην πράξη το μνημόνιο Άγκυρας-Τρίπολης και έμμεσα η Τουρκία θα οδηγηθεί στο ΔΔΧ).
- Να είναι σε στενή επαφή και συνεργασία με το Ισραήλ και την Αίγυπτο με προώθηση θύλακα ανατολικής Μεσογείου υπό την Γαλλία.
- Να προβεί σε ρηματικές Διακοινώσεις στον ΟΗΕ να καταγγείλει τις συστηματικές παραβιάσεις της εθνικής κυριαρχίας, δηλώνοντας ότι τέτοιες κινήσεις, όπως οι υπερπητήσεις, συνιστούν απειλή για την ασφάλεια και την ειρήνη της περιοχής και ενεργοποιούν το δικαίωμα της νόμιμης άμυνας βάσει του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ.
- Να επανεξετάσει, πριν να είναι πολύ αργά, κατ' αρχάς το ενιαίο αμυντικό δόγμα με την Κύπρο ή/ και τις λοιπές ναυτικές δυνάμεις της περιοχής (δηλαδή, ευρύτερο αμυντικό δόγμα). Η ικανή και αποτελεσματική εναλλαγή διπλωματίας και στρατιωτικής ισχύος θωρακίζει τα κράτη, υπεραμύνεται των δικαιωμάτων τους και εδραιώνει τις στοχεύσεις τους.
- Να ζητήσει από την Τουρκία την ίδρυση και λειτουργία Ελληνικού Γενικού Προξενείου στην Τραπεζούντα στην βάση της αμοιβαιότητας, καθώς ήδη λειτουργεί ένα περισσότερο τουρκικό Προξενείο στην Ελλάδα, το οποίο σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να κλείσει...
- Να αντιληφθεί την αναγκαιότητα αποατικοποίησης της υφιστάμενης στρατιωτικής συγκέντρωσης και με δεδομένη την αντίληψη ότι τα νησιά συνιστούν αγκυροβλημένα Πλοία θα διευκολύνει τον συντονισμό επιχειρήσεων στο Αιγαίο (**Η Κρήτη μας γίνεται το αβύθιστο Αεροπλανοφόρο**).

Η τακτική απάντηση θα δοθεί, στον προκαλούντα, από τις Ένοπλες Δυνάμεις και την ηγεσία τους, τις οποίες εμπιστευόμαστε απολύτως. Και, για να εμπιστευτούμε απολύτως και όλο το διοικητικό σύστημα θα πρέπει **οι πληροφορίες απ' όλους τους σημαντικότερους συντελεστές της διαχείρισης της κρίσης να είναι κοινό αγαθό, κοινοκτημοσύνη, για όλους που εμπλέκονται στη κρίση, ιδιαίτερα τις Ένοπλες Δυνάμεις.**

Επίλογος

Επιτρέψτε μου να επανέλθω, με κίνδυνο να χαρακτηρισθώ μονομανής στο κατ' εμέ καίριο αυτό Εθνικό θέμα «**Αποτροπής και ΑΟΖ μέσω ΔΔΧ**». Η εμβληματική φράση και ο στοχασμός του εθνικού μας ποιητή

Διονύσιου Σολωμού «**Το έθνος πρέπει (να μάθει) να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθές**» προϋποθέτει σωστή ενημέρωση και, κυρίως, σωστή και «ακριβή» χρήση όρων και εννοιών. Η αξιοπιστία της αποτρεπτικής στρατηγικής ενός αμυνόμενου κράτους, όπως η Ελλάδα, είναι ένα άθλημα εσωτερικής και εξωτερικής εξισορρόπησης των απειλών κατά της επικράτειάς του. Εσωτερική εξισορρόπηση είναι η βελτιστοποίηση της κρατικής ισχύος με εναλλακτικούς συνδυασμούς των μέσων που διαθέτει. Εξωτερική εξισορρόπηση είναι τυπικές και άτυπες συμμαχικές συγκλίσεις που αυξάνουν ή περιπλέκουν τα αναθεωρητικά σχέδια του επιτιθέμενου.

Η Τουρκική υπεροψία διογκώθηκε κατά τα τελευταία χρόνια, όχι μόνο λόγω της σημαντικής οικονομικής αναπτύξεως της Τουρκίας (τελευταία δεκαπέντε χρόνια) και της αλματώδους αναπτύξεως της Τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας και των Τουρκικών εξοπλισμών, αλλά, επίσης, λόγω της εγκληματικής καθηλώσεως των Ελληνικών εξοπλισμών για πάνω από δεκαπέντε χρόνια τώρα. Αφέθηκε, με τον τρόπο αυτό, πολύτιμος χρόνος στον κ. Ερντογάν για να κατακτήσει το προβάδισμα σε σημαντικά οπλικά συστήματα και να θέσει σε εξαιρετικό κίνδυνο την αεροναυτική ισορροπία στο Αιγαίο. **Είναι πλέον οφθαλμοφανές, να εμμένει και να υποδηλώνει με κάθε τρόπο ο κ. Ερντογάν, ότι θέλει να λύσει τα θέματα της δυναμικής του παρουσίας στην Ανατολική Μεσόγειο μέχρι το 2023.**

Πλέον, ανησυχώ και ανησυχώ βαθύτατα. Έχοντας την τραυματική εμπειρία της επιτυχούς, κατά τα άλλα, επιχείρησης της Ζουράφας (Λαδόξερα) το έτος 2012 ανησυχώ, κυρίως, για το ίδιο το πολιτικό μας σύστημα που πρέπει να θωρακιστεί κατά των ελλειμματικών αναλύσεων και κατά των συνδρόμων φοβίας. Τα τελευταία είναι τόσο ισχυρά που ακόμη και πολιτικοί μας εμφανίζονται πανέτοιμοι (κρίνοντας εξ ιδίων τα αλλότρια), όπως λένε, να οργανώσουν ημερίδες για να κατευνάσουν «την αγωνία των πολιτών».

Είμαι πλέον πεπεισμένος ότι, ίσως, όλα έχουν συμφωνηθεί (τύπου Ζυρίχης) ερήμην του Ελληνικού Λαού. Πως μπορεί κάποιος να εξηγήσει, κάτω απ' αυτές τις περιστάσεις την συστηματική και συνειδητή αδιαφορία και απαξίωση για την άμυνα; Πως μπορεί να εξηγήσει κανείς την παρέμβαση της Ελλάδας (προς την Κύπρο) για την (ελλιπή) οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Αίγυπτο (προσφυγή στο ΔΔΧ για νομοθέτηση της-πρόσφατα γνωστής-Γαλάζιας πατρίδας); Πως μπορεί κάποιος να εξηγήσει την τριακοντα-οκταετή καθυστέρηση ανακήρυξης και οριοθέτησης της ΑΟΖ, όταν γνωρίζει ότι η απραξία μεταφράζεται από το ΔΔΧ αρνητικά (εις βάρος μας) κ.λ.π. Τελικά, όλα αυτά είναι εις βάρος της κυριαρχίας μας και των Εθνικών συμφερόντων χάριν της καρέκλας, της ανικανότητας ή κάτι άλλο; **Και για να γίνει απόλυτα σαφές, δεν αμφισβητείται ο πατριωτισμός κανενός Έλληνα ή η Ελληνική συνείδηση.** Αν και η ιστορία μας, σε πολλές περιπτώσεις, δεν το επιβεβαιώνει. Αμφισβητούνται, όμως, η αδράνεια και οι ακολουθητέες πολιτικές, ιδιαίτερα όταν αυτές γίνονται αντιληπτές ως καταστροφικές ή μπορεί, μελλοντικά, να επικριθούν ως μειοδοτικές. Ο Ελληνικός Λαός δεν είναι ηττοπαθής, ούτε ρίψασπις και γνωρίζει τί σημαίνει εθνική αξιοπρέπεια, τι είναι εθνικό συμφέρον και σε στιγμές κρίσης ποια είναι η πατριωτική τελειότητα. Δεν του αξίζει αυτή η συμπεριφορά. Υπάρχει δυνατότητα να δείξει **με φρόνηση**, επιτέλους, την καθεαυτού «**ελληνική ψυχή**» και να κάνει ένα γερό «**άλμα ποιότητας**» στην πολιτική του ανακηρύσσοντας αμέσως την νόμιμη, έστω και προσωρινή (μέχρι διευθετήσεως), Ελληνική ΑΟΖ μέχρι την Κύπρο (ανακηρύσσοντας παράλληλα και αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μίλια).

Το ελάχιστο που ζητά και το πολιτικό σύστημα οφείλει να πράξει σ' αυτόν τον δημοκρατικό και υπερήφανο Λαό είναι να τηρήσει, τουλάχιστον, τις αρχές της Δημοκρατίας και ότι αποφασίσει να το πράξει Δημοκρατικά ώστε η απόφαση αυτή της Χάγης, του φόβου και της μωρίας, να περάσει μέσα από τη βούληση του Ελληνικού Λαού.

Οι διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου και οι συναφείς αποφάσεις των Διεθνών Δικαστηρίων για τις οριοθετήσεις θαλάσσιων ζωνών αποδεικνύουν πως η πραγματικότητα είναι διαφορετική σε σχέση με όσα ακούει εδώ και χρόνια για το θέμα αυτό η κοινή γνώμη στην Ελλάδα. Η διεθνής νομολογία, αν και μπορεί να οδηγήσει σε σχετικά ασφαλείς εκτιμήσεις για πτυχές της οριοθέτησης μέσω της νομικής οδού, έχει φροντίσει να ξεκαθαρίσει πως κάθε περίπτωση είναι μοναδική, συνεπώς αυτό που μπορεί να υποστηριχθεί, έστω και με μια δόση υπερβολικής επιθυμίας, είναι ότι το μόνο δεδομένο είναι πως τίποτα δεν είναι δεδομένο. Η διατήρηση της

εκκρεμότητας στο βάθος χρόνου με ό,τι η διαιώνιση της διαφοράς συνεπάγεται από κινδύνους για την ειρήνη, είναι λύση ευκολότερη πολιτικά, αλλά που διατηρεί ζωντανό τον κύριο παράγοντα **μη εξομάλυνσης** των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Όποιος έχει εντυφλήσει στις μαύρες συνέπειες της μικρασιατικής εκστρατείας διαπιστώνει ευχερώς ότι **ο Ελευθέριος Βενιζέλος είχε δίκιο όταν ισχυρίστηκε πως η Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 ήταν χειρότερη και από την Άλωση του 1453, διότι με την Άλωση κατακτήθηκαν οι Ελληνικοί πληθυσμοί στα εδάφη τους, ενώ με την Καταστροφή του '22 εκριζώθηκαν για πάντα από αυτά.**

Η Ελλάδα, αφ' ότου το έθνος (το 1923) συνέπεσε (συρρικνώθηκε) ουσιαστικά με τα σύνορα του κράτους του 1913 (σήμερα κομματικό κράτος) δεν έχει ζωτικούς ιστορικούς και πολιτικούς στόχους έξω από τα σύνορά της. Όσο η υποχωρητικότητα θα αμείβεται με συμμαχικούς επαίνους, οι ψευδαισθήσεις θα αβγατίζουν και η παράλυση θα γίνεται ακόμα ηδονικότερη. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες η πραγματικότητα θα συνιστά κάμψη της ελληνικής αντίστασης, οι Έλληνες θα συνθηθίσουν σιγά-σιγά να το ονομάζουν «πολιτισμένη συμπεριφορά», «υπέρβαση του εθνικισμού» και «εξευρωπαϊσμό». Πράγματι, το σημερινό δίλημμα είναι αντικειμενικά τρομακτικό και ψυχολογικά αφόρητο: **η ειρήνη σημαίνει για την Ελλάδα «δορυφοροποίηση» και υποχώρηση και ο πόλεμος σημαίνει «συντριβή».**

Η επανάπαυση της Ελλάδος στη «πολιτική του κατευνασμού» και του μονόδρομου (καλλιέργεια φοβίας) της Χάγης, της Κύπρου στην «διπλωματία ΑΟΖ» και η συνειδητή μη επένδυση στην άμυνα (εν αναμονή έμπρακτης υλοποίησης εξαγγελιών) φοβούμαι ότι θα καταλήξει, μαθηματικά, σε διακινδύνευση του στρατηγικού βάθους του εναπομείναντος Ελληνισμού. Αν χαθεί αυτό το έσχατο στρατηγικό βάθος (ότι απέμεινε σήμερα) που είναι η ανατολική Μεσόγειος και το Αιγαίο (άρρηκτα ενωμένα), η Τουρκία θα διεκδικήσει τον ζωτικό της χώρο, θα υφαρπάξει τον πλούτο των μελλοντικών γενεών (παιδιά-εγγόνια μας) και θα προσπαθήσει να επεκταθεί συνοριακά, και μία τέτοια εξέλιξη διακινδυνεύει να εκμηδενίσει την Ελλάδα στρατηγικά. **Οι προεκτάσεις θα είναι βαθύτατες και απρόβλεπτες και οι ευθύνες τεράστιες.**

«Χρωστάμε σ' όσους ήρθαν πέρασαν, θα 'ρθουν, θα περάσουν. Κριτές θα μας δικάσουν οι αγέννητοι, οι νεκροί».

Ποιητής, 1859-1943, Κωστής Παλαμάς

Κοσμάς Χρηστίδης
Επίτιμος Α/ΓΕΝ